

Souhrnná teritoriální informace Island

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským
úřadem ČR v Oslo (Norsko) ke dni 08.04.2013

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu

- Islandská republika (Lýdveldid Island)

1.2. Rozloha

- 103 000 km², z toho jezera 2 757 km², ledovce 11 922 km², lávová pole a pustina 64 538 km².

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

- 321 857 (1.1.2013)
- hustota 3,12 obyvatele na km²
- cca 57 % ekonomicky činného obyvatelstva

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

V roce 2010 činil roční přírůstek obyvatelstva 832 obyvatel, v roce 2011 již 1023 obyvatel (0,4% populace) a v roce 2012 dokonce 2282 obyvatel (0,7% nárůst), což je z poloviny způsobeno přirozeným přírůstkem a z poloviny přistěhovalectvím. Zvýšení počtu populace je pro Island stěžejní a především dobrou zprávou, neboť rok 2009 byl v důsledku finanční a hospodářské krize ve znamení odlivu obyvatelstva poprvé od roku 1889. Poněkud netypicky v celosvětovém kontextu, přistěhovalci na Island pochází nejčastěji z Německa, Dánska, Norska, Spojených států, Velké Británie a Polska.

- 0–14 let – 22,0%
- 16–29 let – 20,2%
- 30–64 let – 45,7%
- 65 a více – 12,1%

Průměrný věk obyvatel na Islandu je jeden z nejnižších v Evropě, ačkoliv i zde se mírně zvyšuje (2010 - 36,4 roku, 2011 - 36,6 roku a 2012 - 36,9 roku).

1.5. Národnostní složení

Řádově 90% obyvatelstva tvoří Islandané, mezi nejpočetnější národnostní menšiny patří především Poláci (9262 osob, téměř 3% obyvatelstva), dále Dánové (3035 osob), Švédí (1857 osob), Američané (1836 osob), Němci (1577 osob), Filipínci (1464 osob), Litevci (1438 osob), Briti (1172 osob), Thajci (1111 osob) a další včetně 157 Čechů.

1.6. Náboženské složení

Přes 80 % obyvatel se hlásí k evangelickoluteránské církvi (Lutheran Church of Iceland), která je státní církví a biskupy jmenuje prezident. Římských katolíků je registrováno cca 2,5 %.

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

Islandština patří do skupiny skandinávských jazyků; běžná je znalost angličtiny a dánštiny.

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

Island se administrativně dělí na 79 obcí (sveitarfélög) a 8 krajů (hluti).

Administrativní členění Islandu

isl. název	angl. název	rozloha	poč. obyv.	hl. město
Höfudborgarsvæði	Capital Region	1.062	204.717	Reykjavík
Sudurnes (Reykjanes)	Southern Peninsula	829	21.136	Keflavík
Vesturland	West	9.554	15428	Akranes
Vestir dir	Westfjords	9.409	7.306	Ísafjörður
Norduland vestra	Northwest	12.737	7.313	Saudarkrókur
Norduland eystra	Northeast	21.968	28.589	Akureyri
Austurland	East	22.721	13.676	Egilsstaðir
Sudurland	South	24.526	23.692	Selfoss

Nejvíce obyvatel žije v hlavním městě Reykjavíku (119.950 obyvatel), jehož aglomerace má 201.830 obyvatel. Dalšími velkými městy jsou Kópavogur (31.390 obyvatel), Hafnarfjörður (26.670), Akureyri (17.797), Keflavík (14.153) a Gardabór (11.256).

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

Islandská koruna (ISK) se dělí na 100 aurarů. V praxi jsou ceny evidovány v celých jednotkách. Všechny volně směnitelné měny jsou finančními institucemi akceptovány. Kurz islandské koruny k 1.3.2013 / střední sazba/ : 1 USD = 126 ISK, 1 EUR = 168 ISK.

Vzhledem ke stále platným měnovým restrikcím vyhlášených Islandskou centrální bankou v průběhu bankovní krize není ISK volně směnitelnou měnou, ani s ní nelze realizovat přeshraniční styk.

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

Státní svátky v roce 2013:

- 1.1. Nový rok
- 28.3. - 1.4. Velikonoce (pohyblivý svátek)
- 25.4. 1. letní den (pohyblivý svátek)
- 1.5. Svátek práce
- 9.5. Nanabevstoupení Páně (pohyblivý svátek)
- 19. - 20.5. Letnice (pohyblivý svátek)
- 17.6. Den nezávislosti - státní svátek
- 5.8. Den obchodu (první pondělí v srpnu)
- 24. - 26.12. Vánoce
- 31.12. Silvestr

Obvyklá pracovní a prodejní doba

Úřední hodiny jsou zpravidla od 9:00 do 17:00 hod., některé instituce je mění v letních měsících na dobu od 8:00 do 16:00 hod. Obchody jsou otevřeny od pondělí do pátku od 9:00 do 18:00 hod., v sobotu od 10:00 do 14:00 až 16:00, první sobotu v měsíci do 18 hodin. Některá velká nákupní centra v Reykjavíku mírají otevřeno i v neděli odpoledne (Např. Kringlan). Na Islandu se běžně používají kreditní karty, nejrozšířenější jsou EUROCARD/MASTERCARD a VISA. Banky mají otevřeno pondělí – pátek od 09:15–16:00.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

Jednací řeč – Islandané většinou hovoří kromě mateřštiny ještě anglicky a dánsky. Bezpečnostní situace je dobrá.

Podnebí je ovlivněno Gofským proudem, zimy jsou relativně mírné a léta chladná. Dochází k rychlým a obtížně předvídatelným změnám počasí. Často prší a je prudký vítr. Průměrná teplota v Reykjavíku je v lednu - 0,5 a v červenci 10,6 stupňů Celsia.

Po celý rok platí na Islandu světový čas (GMT), tedy v zimě o 1 hodinu méně než v ČR, v období letního času o 2 hodiny méně.

Kurs: 100 ISK = cca 15 Kč (březen 2013). Vzhledem ke stále platným měnovým restrikcím na ISK, Česká národní banka od července 2009 dočasně pozastavila stanovování kurzu islandské koruny. Kurs ISK podléhá častým změnám, je třeba proto sledovat jeho vývoj. Island není členem EU a tedy ani EMU. Euro se v bankách přijímá a mění (stejně jako v ČR). Rovněž tak větší hotely s mezinárodní klientelou akceptují platby v euro.

Cenová hladina zboží i služeb je relativně vysoká. Cena potravin a řady jiného zboží odpovídá cca dvojnásobku ceny v ČR.

Stát má monopol nejenom na výrobu, ale i na prodej alkoholu. Alkoholické nápoje jsou zatíženy vysokými cly a daněmi a jsou tedy velmi drahé. Kromě piva jsou dostupné jen ve speciálních obchodech „Vínbudín“: víno od 800 ISK, whisky od 3 000 ISK. Ceny v restauracích jsou mnohokrát vyšší v závislosti na kategorii restaurace. Ceny piva se pohybují v rozmezí 350–650 ISK za 0,5l. Konzumace alkoholu na veřejnosti není povolena. Většina turistických ubytoven rovněž nepovoluje prodej a konzumaci alkoholu.

Není dovoleno držet jakékoli bytí minimální množství drogy. Tresty za držení, prodej i pašování jsou velmi vysoké.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Při cestách do zemí Evropského hospodářského prostoru se doporučuje kromě Evropského průkazu zdravotního pojištění být vybaven navíc cestovním pojištěním, které pokryje případné další náklady (spoluúcast, repatriace apod.).

- Pohotovostní telefon: 112 (policie, hasiči aj.)
- První pomoc: +354-5251000
- Lékařská pohotovost (Reykjavík) +354-5521230

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Od 21.12. 2007 je ČR stejně jako Island členem Schengenské úmluvy. Čeští občané a občané dalších zemí Evropského hospodářského prostoru (EHP) nepotřebují pro vstup a pobyt na Islandu žádné povolení. V případě, že si na Islandu občan EHP hledá práci, může bez povolení pobývat až půl roku. Pokud však

zamýšlí na Islandu pobývat déle, je třeba, aby se zaregistroval na Národním registru, o pracovní povolení žádat nemusí.

Pro cesty na Island potřebuje český občan platný cestovní doklad, kterým je cestovní pas, diplomatický či služební pas, cestovní průkaz a nebo občanský průkaz. Cestovní doklad musí být platný po celou dobu pobytu.

Neexistuje zvláštní přihlašovací povinnost. Zařízení poskytující hromadné ubytování (hotely, penziony, kempy) musí registrovat a odesílat policii hlášení.

Jsou prováděny přísné kontroly dovozu alkoholických nápojů. Povolen je 1 litr lihovin a 1 litr vína nebo 6 litrů piva, nebo kombinace 1,5 l vína a 6 litrů piva, nebo případně pouze 3 l vína na osobu starší 20 let; 200 kusů cigaret (nebo 250 g tabáku) na osobu starší 18 let. Je možno dovézt maximálně 3 kg potravin v ceně nepřesahující 18 500 ISK. Zakázán je dovoz narkotik, masa a masných výrobků, mléka a vajec, šňupací a žvýkací tabák. Zvláštnímu povolení podléhá dovoz zbraní a munice, všech typů telekomunikačních zařízení (kromě 1 mobilního telefonu na osobu), živých zvířat, rostlin a léků nad přiměřenou osobní potřebu. Rybářské a lovecké náčiní použité mimo Island musí doprovázet osvědčení o dezinfekci. Léky jsou povoleny pouze pro osobní spotřebu na dobu pobytu (nesmí přesáhnout spotřebu odpovídající 100 dnů).

Pro provoz motorových vozidel platí předpisy EU/Evropského hospodářského prostoru.

Další informace lze získat na následujících telefonních číslech:

Letiště Keflavík

tel. + 354 4250 650
fax + 354 4215 166

Celní orgány Reykjavík

tel. + 3545600 581
fax + 354 5625 826
www.tollur.is

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Island je vyspělou demokratickou evropskou zemí, ve které cizincům nehrozí z politického ani obecného pohledu žádná mimořádná nebezpečí.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

Česká republika nemá na Islandu zastupitelský úřad. V teritoriu působí pouze Honorární konzulární úřad, který úzce spolupracuje s Velvyslanectvím ČR v Norsku, do jehož náplně přísluší i problematika Islandu.

Velvyslanectví ČR v Norsku

Fritzners gate 14
N - 0244 Oslo
tel. : + 47 2212 1030, + 47 2212 1031
fax : + 47 2255 3395
e-mail : oslo@embassy.mzv.cz
web : www.mzv.cz/oslo

Konzulární odbor

tel. : + 47 2212 1034, mobilní telefon KO (pomoc v nouzi): + 47 9261 1283
fax : + 47 2254 8332
e-mail : oslo@embassy.mzv.cz

Honorární konzulát na Islandu

pan Jón Ólafsson
honorární konzul (anglicky a islandsky)
Sudurlandsbraut 52; 108 Reykjavík; Island

tel.: + 354 5870 860
fax: + 354 5680 645
mob.: + 354 8971 506
e-mail: reykjavik@honorary.mzv.cz

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

Na Islandu nemá v současné době vlastní zastoupení žádná z českých institucí. V teritoriu nepůsobí ani žádné organizační složky českých hospodářských subjektů.

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

Tísňová volání

- Pohotovostní telefon: 112 (policie, hasiči aj.)
- První pomoc: +354-5251000
- Lékařská pohotovost (Reykjavík) +354-5521230

1.18. Internetové informační zdroje

- www.government.is – oficiální portál islandské vlády a jednotlivých ministerstev
- www.althingi.is - islandský parlament (Althingi)
- www.mfa.is – MZV Islandu
- http://icelandreview.com– denní zprávy
- www.icenews.is – zprávy
- www.icetrade.is – Islandská obchodní rada
- www.sedlabanki.is – ekonomické statistiky Bank of Iceland (Centrální banka)
- www.gulalinan.is – žluté stránky
- www.simaskra.is – telefony
- www.statice.is– Statistický úřad, všeobecné statistické údaje
- www.tollur.is – Celní úřad
- www.vegagerdin.is/english – informace o sjízdnosti silnic (i v angličtině)
- www.vedur.is – informace o počasí (i v angličtině)
- www.goiceland.org – všeobecné informace
- www.visiticeland.com – všeobecné informace
- www.utl.is – Imigrační úřad
- www.omxgroup.com - reykjavíkská bursa (OMX Nordic Exchange in Iceland)

- www.invest.is - Invest in Iceland Agency

1.19. Adresy významných institucí

Na Islandu působí obchodní komora se standardním zaměřením činnosti, tzn. že se zabývá informacemi o obchodních možnostech, zprostředkovatelským servisem a zajišťováním vybraných služeb pro své členy.

Kontaktní adresa obchodní komory:

THE ICELAND CHAMBER OF COMMERCE

/Verslunarrád Íslands/

Hús verslunarinnar

Kringlan 7

103 REYKJAVÍK

ICELAND

Telefon : + 354 5886 666

Telefax : + 354 5686 564

E-mail : vilhjalmur@chamber.is

Internet : <http://www.chamber.is>

Kontaktní adresa Obchodní rady (zaměřená na islandský export):

THE TRADE COUNCIL OF ICELAND

/Útflutningsrád Íslands/

Borgartún 35

P.O.Box 1000

121 REYKJAVÍK

ICELAND

Telefon : + 354 5114 000

Telefax : + 354 5114 040

E-mail : tradecouncil@icetrade.is

Internet : <http://www.icetrade.is>

2. Vnitropolitická charakteristika

2.1. Stručná charakteristika politického systému

V čele Islandské republiky stojí prezident, jehož ústavní pravomoci jsou omezeny a v duchu všeobecně sdílené tradice se předpokládá, že jeho hlavním posláním je ztělesňovat integritu národa. Ústava výslovně stanoví, že "prezident prosazuje svou autoritu prostřednictvím ministrů". Dlouholetá tradice velila, že prezident vykonává funkce spojené převážně se situacemi vyžadujícími jeho symbolickou účast a stavěla tak prezidenta nad/mimo každodenní politiku. V souvislosti s finanční krizí a kolapsem islandského bankovního sektoru a celkovou politickou nestabilitou však role prezidenta významně vzrostla a prezident Grímsson se tak v posledních třech letech stal významným a mimořádně aktivním politickým hráčem, neváhajícím jít do sporu s vládou. Tento obrat do značné míry souvisí i s osobností prezidenta Grímssona, který v duchu tohoto nového kurzu neváhal opakovaně vetovat zákony, což do roku 2008 bylo zcela ojedinělé.

Prezidentské volby se konaly 30. června 2012. Dosavadní populární prezident Grímsson (v úřadu od roku 1996) poměrně bezpečně (52,8% hlasů) svůj post popáté v řadě za sebou obhájil a bude stát v čele země až do roku 2016.

Zákonodárným orgánem Islandu je jednokomorový parlament Althingi, který je volen na čtyřleté období. Má 63 poslanců. O moc se fakticky dělí parlament (Althingi), vláda a Nejvyšší soud.

Mezi hlavní politické strany Islandu patří Sociálně demokratická aliance, Strana nezávislosti, Levicoví zelení, Pokroková strana a (občanské) Hnutí.

Sociálně demokratická aliance (vznikla v listopadu 2001 přejmenováním strany Levostřední aliance) se již v roce 2003 vyprofilovala jako druhá nejsilnější strana a toto postavení si udržela i v roce 2007. Sociálně demokratická aliance se snaží razit nové myšlenky především v oblasti veřejné správy, rybolovu a Evropské unie. Strana podporuje vstup Islandu do EU a je hnacím motorem islandských snah o přistoupení k EU. V předčasných parlamentních volbách v dubnu 2009 vyvolaných politickou krizí v důsledku finanční krize a kolapsu bankovního sektoru se stala se ziskem 30% hlasů nejsilnější stranou na Islandu. V čele strany stojí od ledna 2013 Árni Páll Árnasson, který nahradil současnou premiérku Jóhannu Sigurdardóttir. Před nadcházejícími parlamentními volbami (27. dubna 2013) si však strana nestojí dobře a její preference se pohybují v rozmezí 14-18%.

Strana nezávislosti byla od svého založení v r. 1929 nejsilnějším islandským politickým subjektem. Nejlepšího výsledku dosáhla již v r. 1933 (48%), nejhoršího po finančním kolapsu v r. 2009 (23,6%). Strana podporuje liberální ekonomickou politiku a spojení s USA. Strana nezávislosti je velkou většinou proti vstupu Islandu do EU. Po pádu vlády v lednu 2009 premiér Geir H. Haarde odstoupil rovněž z funkce předsedy strany, kterým se stal Bjarni Benediktsson. V souvislosti s tíživou ekonomickou situací po státním bankrotu v roce 2008 a složitými přístupovými jednáními s EU strana obnovila své ztracené pozice a dlouho byla dle průzkumů opět nejsilnější stranou s cca 35% podporou, nicméně krátce před volbami ztratila a vystřídala ji Pokroková strana, se kterou se stanou pravděpodobnými vítězi nadcházejících parlamentních voleb (27. dubna 2013).

Pokroková strana je tradiční islandskou stranou. Přestože význam jejich původních voličů, zemědělců, poklesl na minimum, dokázala se přizpůsobit pokračující urbanizaci a industrializaci. Předsedou strany je od ledna 2009 Sigmundur David Gunnlaugsson. Pokroková strana se rovněž staví odmítavě ke členství země v EU a její preference se pohybovaly v rozmezí 18-24%, nicméně krátce před volbami dosahuje hranice až 30% podpory a s větší pravděpodobností bude se Stranou nezávislosti tvořit po nadcházejících parlamentních volbách (27. dubna 2013) vládní středo-pravicovou koalici.

Levicoví zelení (strana byla založená před volbami v roce 1999) kladou důraz na ekologii a udržitelný rozvoj, k EU se staví spíše odmítavě. Předsedkyní strany je od února 2013 Katrín Jákobsdóttir, která vystřídala dlouholetého lídra strany Steingrímura Sigfússona. V současnosti je koaličním partnerem sociální demokracie, přičemž ve vládě má 4 z 8 ministrů. Před nadcházejícími parlamentními volbami (28. dubna 2013) si však strana nestojí dobře a její preference se pohybují v rozmezí 8-12%.

Zářná budoucnost představuje od roku 2012 nový subjekt na islandské politické scéně, kterému se daří sbírat nespokojené příznivce etablovaných politických stran. Strana je proevropsky orientovaná, soustředí

se na mladou generaci, působí především na sociálních sítích a je názorově blízká sociální demokracii. V současnosti se těší řádově 10% podpoře.

Dubnové parlamentní volby budou střetem dvou potenciálních bloků středo-pravicového seskupení Strany nezávislosti a Pokrokové strany a středo-levicového seskupení sociálních demokratů, levicových zelených a Zářné budoucnosti.

Poslední parlamentní volby v dubnu 2009 skončily vítězstvím Sociálně-demokratické aliance (SDA) premiérky Jóhanny Sigurdardóttir. Spolu s druhou koaliční stranou, Levicovými zelenými (LG), měla SDA v 63-členném parlamentu (Althingi) většinu a nemusela se spoléhat na podporu nějaké další menší strany. Toto pohodlné postavení však vláda v průběhu roku 2011 ztratila a poslední rok a půl své vlády držela jen křehkou většinu jednoho hlasu.

Parlament má 63 křesel	Volby 2009	Změna oproti 2007	Počet křesel
Strana nezávislosti (Independence Party, IP)	23,6%	-13%	15 (-10)
Pokroková strana (Progress Party, PP)	14,8%	+3,1%	10 (+3)
Sociálně-demokratická aliance (Social Democratic Alliance, SDA)	30,0%	+3,2%	20 (+2)
Levicoví zelení (Leftist Green, LG)	21,5%	+7,2%	14(+5)
Hnutí (Movement)	7,3%	+7,3%	4 (+4)
Dogun (Dogun)			
Zářná budoucnost (Bright Future, BF)			
Solidarita (Solidarity, S)			

Volební účast při volbách v r. 2009 dosáhla 84.5 procent z celkového počtu 227.000 registrovaných voličů; znamená to mírný nárůst proti posledním volbám. Poprvé od nezávislosti Islandu v roce 1944 získaly parlamentní většinu strany nalevo od středu.

Politicko-ekonomická situace na Islandu v letech 2007-2009/10, tj. propuknutí finanční krize, kolaps bankovního sektoru, pád konzervativní Haardeho vlády, nové volby a nestabilní politická situace v souvislosti s přijímáním mimořádných opatření k ozdravení ekonomiky, finanční a měnové restrikce, opakovaná referenda Icesave a komplikovaný přístupový proces k EU, to vše vytvořilo značně turbulентní rámec. Vnitropolitická situace je stále poměrně nestabilní, nicméně o které evropské zemi ve světle přijímání restriktivních opatření můžeme tvrdit opak... Vláda premiérky Sigurdardóttir je velmi křehká, přišla o několik poslanců a v současné době se těší většině jednoho hlasu a spoléhá na ad-hoc podporu opozice.

Strany vládní koalice chovají rozdílné představy o stěžejních tématech islandské politiky, a to včetně přístupu k EU. Hrozba vládní krize – zjednodušeně řečeno – je téměř permanentní. Je proto do značné míry obdivuhodné, že vláda v letech 2010-12 opakovaně hlasování o nedůvěře ustála, prosadila většinu bolestných opatření k ozdravení ekonomiky, vyjednala záchranný balíček IMF a severských zemí, úspěšně dotáhla do konce první fázi přístupových rozhovorů s EU a podařilo se jí zemi podstatně ekonomicky stabilizovat. Vládě nepochybně napomohla pro Islandány tolik příznačná národní hrdost, díky níž se v určitých chvílích politická reprezentace (stejně tak jako celý národ) byla schopna sjednotit a období mimořádných restriktivních opatření překonat. Víra v to, že ruku v ruce s ekonomickou obnovou přijde postupně i politická stabilizace, je zejména v situaci, kdy Island má již to nejhorší za sebou a roky 2011 a 2012 jsou po dvou až třech těžkých letech opět ve znamení ekonomického růstu, velmi silná.

Nedůvěra islandské veřejnosti v etablované politické strany a jejich schopnost upřednostnit zájmy země a jejich občanů před vlastními politickými zájmy vedla na počátku roku 2012 ke vzniku několika nových politických subjektů. Jedná se o zcela nový fenomén na islandské politické scéně.

Přistoupení Islandu k EU je nejvíce polarizujícím tématem islandské politiky. S výjimkou sociální demokracie a Zářné budoucnosti členství v EU odmítají všechny ostatní politické strany. Otázka členství

v EU se stala velmi aktuální v době finančního kolapsu a hospodářské krize, kdy Island spatřoval v EU bezpečný přístav, nicméně s potížemi EU a zejména eurozóny na jedné a s postupnou regenerací Islandu na straně druhé se tato otázka v mysli Islandanů stává stále více bezpředmětnou. Jestliže Island nebude cítit, že byly jeho zájmy v jednáních s EU ošetřeny, je přijetí vstupu země do EU v referendu velmi nejisté.

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

Hlavou Islandské republiky a v pořadí pátým prezidentem Islandské republiky je od 1. 8. 1996 Ólafur Ragnar Grímsson (nar. 1943, 18 let profesor politických věd na Islandské univerzitě, 1988–91 ministr financí, 1978–96 s přestávkami poslanec parlamentu).

Grímsson v roce 1996 vyhrál prezidentské volby se ziskem 41,4% hlasů, v roce 2000 se proti němu nepostavil žádný protikandidát a byl tak v souladu s islandskou ústavou parlamentem potvrzen na druhé funkční období bez voleb. V červnu 2004 Grímsson vyhrál prezidentské volby s podporou 85% hlasů a zahájil již třetí volební období jako islandský prezident. Prezidentské volby plánované na červen 2008 se nekonaly vzhledem k tomu, že se opět žádný protikandidát o křeslo islandského prezidenta neucházel. Grímsson tak zůstal ve funkci i na již čtvrté období.

V počátku výkonu funkce prezidenta dodržoval spíše symbolickou tradici tohoto úřadu. Koncem svého třetího a definitivně pak během čtvrtého prezidentského období však postupně zaujal pozici politického lídra země a rovněž tak se stal historicky prvním představitelem v této funkci, který opakovaně vetoval zákony či smlouvy schválené parlamentem.

Grímsson představuje zkušeného a charismatického politika, který stále více ovlivňoval politické dění a v době finanční a hospodářské krize a nestabilních vlád vystupoval v roli opravdové politické autority, jakési „jistoty v nejistých časech“. Prezident Grímsson v době krize nastoupil určitou formu vlastní zahraniční politiky, ve které se neváhal odchýlit od tradičního transatlantického vládního kurzu, zejména přátelskými vazbami na Rusko a Čínu. Na rozdíl od vlády prezident neváhal jasně vyjádřit svůj odpor vůči EU spolu s rozpaky nad stávajícími přístupovými rozhovory, resp. obavami, že vláda nebude schopná dostatečně obhájit zájmy země. Grímsson věří, že islandské zájmy budou nejlépe ochráněny vně EU.

V prezidentských volbách dne 30. června 2012 Grímsson po zpočátku překvapivě vyrovnaném volebním klání dokázal díky přesvědčivé kampani svůj post obhájit se ziskem 52,8% hlasů. Thóra Arnórsdóttir skončila druhá se ziskem 33,2% a Ari Guðmundsson třetí se ziskem 8,6% hlasů. Volební účast byla na islandské poměry velmi nízká – pouze 69,3% oprávněných voličů se dostavilo k volbám. Výsledek představuje jednoznačnou podporu aktivní role prezidenta na vnitropolitické scéně tak, jak ji definoval Grímsson ve svém čtvrtém volebním období, ve kterém se opakovaně postavil proti vládě i parlamentu. Dle Grímssona v době, kdy národ nemá důvěru ve vládu ani v parlament, je silná role prezidenta v domácí politice žádoucí.

K pravomocem islandského prezidenta - blíže viz kap. 2.1.

2.3. Složení vlády

Dne 26. ledna 2009 přijal islandský prezident demisi vlády, v důsledku pádu vládní koalice v souvislosti s finanční a hospodářskou krizí Islandu. Nová vláda v čele s bývalou ministryní sociálních věcí Jóhannou Sigurdardóttir byla jmenována 1.2.2009. Koaliční kabinet složený z dosud vládní Sociálně demokratické aliance (SDA) a opozičních Levicových zelených (LG) řídil Island dočasně, pouze do parlamentních voleb (25. dubna 2009). Vláda byla menšinová, v 63-členném islandském parlamentu však měla zajištěnou podporu středové Pokrokové strany.

Novou islandskou vládu (po předčasných volbách 25. dubna 2009) tvoří i nadále dvě koaliční strany, Sociálně-demokratická aliance (SDA) a Levicoví zelení (LG). Koalice měla v 63-členném parlamentu

(Althingi) většinu a nemusela se spoléhat na podporu další strany. Avšak v rámci vládních krizí v letech 2010-11 ztratila řadu poslanců a nyní tak spoléhá na většinu jednoho hlasu.

Od voleb prošla vláda několika rekonstrukcemi. Nejprve 2.9.2010 premiérka Sigurdardóttir oznámila, že vládu opustí nezávislí ministři Gylfi Magnússon (pro ekonomické otázky) a Ragna Arnadóttir (spravedlnosti) společně s ministryní zdravotnictví Alfreiddur Ingadóttir (LG) a ministrem dopravy a informací Kristjánem Millerem (SDA). Uvolněné ministerstvo zdravotnictví přibral do portfolia stávající ministr sociálních věcí Guðbjartur Hannesson (SDA) a do kabinetu nově vstoupili Ogmundur Jonasson (LG), který dostal na starosti jak ministerstvo vnitra a spravedlnosti, tak ministerstvo dopravy a Árni Páll Arnasson (SDA), který převzal ministerstvo pro ekonomické otázky.

Islandský kabinet tak zeštíhlil z dvanácti ministrů na deset. Smyslem rekonstrukce kabinetu bylo posílení vládních stran Sociálně demokratické aliance a Levicových zelených, které mají po pěti členech kabinetu, přičemž SDA má post premiéra. Z vlády odešli poslední dva bezpartijní ministři, kteří se jako experti stali členy kabinetu po bankrotu země v roce 2008.

Další, poměrně dramatická rekonstrukce vlády proběhla 30.12.2011. Její řady opustil ministr zemědělství a rybolovu Jón Bjarnason (LG) a ministr hospodářství a obchodu Árni Páll Arnasson (SDA). Sociální demokracie si navíc vynutila obsazení klíčového rezortu ministerstva financí, které dosud vedl předseda levicových zelených Steingrímur Sigfússon, kterého nahradila Oddný Hardardóttir (SDA). Jako úlitbu koalici partnerovi Sigfússon povede sloučené rezorty zemědělství a rybolovu a hospodářství a obchodu. Navíc v únoru převzal i rezort průmyslu poté, co ministryně Júlíusdóttir (SDA) nastoupila mateřskou dovolenou. Počet resortů tak byl snížen z deseti na osm.

Primárním impulsem změn bylo odvolání ministra zemědělství a rybolovu Bjarnasona, jehož otevřená kritika EU a de-facto bojkot přístupových rozhovorů byl pro sociální demokraty nepřijatelný. Levicoví zelení se však nehodlali smířit se ztrátou svého ministra a podmiňovali jeho odchod rozsáhlejšími změnami – například začleněním ministerstva pro ekonomické záležitosti (vedeném ministrem za SDA) s ministerstvem financí (vedeném LG). To však premiérka Sigurdardóttir odmítla a naopak chtěla získat klíčové ministerstvo financí pro svou stranu, což si nakonec prosadila a jako náhradu přepustila levicovým zeleným ministerstvo hospodářství a obchodu.

Premiérka Sigurdardóttir dne 30. srpna 2012 oznámila další dílčí rekonstrukci vlády. Ministryně financí Oddný Hardarsdóttir (SDA) ve vládě skončila a její resort převezala bývalá ministryně průmyslu a energetiky Katrín Júlíusdóttir. Ministr rybolovu, zemědělství a pro ekonomické otázky Steingrímur Sigfússon (Levicoví zelení, LG) v rámci této rekonstrukce sice získal portfolio průmyslu a energetiky, nicméně ztratil portfolio ministra pro ekonomické otázky. To bylo nově přiřazeno k resortu financí, čímž vznikl jeden resort financí a pro ekonomické otázky. Počet resortů tak byl zredukován na sedm (osm včetně úřadu vlády), přičemž obě strany vládní koalice mají po 4 resortech. Premiérku k tomuto kroku motivovala určitá nespokojenost s prací Oddný Hardarsdóttir, kterou přitom jmenovala do funkce před necelým rokem. (Júlíusdóttir se stala třetím ministrem financí během posledních 12 měsíců). Skutečným motivem byla však dle spekulací některých médií snaha sociální demokracie získat plnou kontrolu nad ekonomickým portfoliem, neboť dosavadní resort pro ekonomické otázky držel Sigfússon a návrat Júlíusdóttir z mateřské dovolené jí k reshufflu ideálně posloužil, přičemž zabila „dvě mouchy jednou ranou“ a rozloučila se zároveň i s nevyřaznou Hardarsdóttir.

Islandskou politikou hýbají tři nosná témata: členství v EU, využití energických zdrojů a management rybolovu. Vládní koalice SDA a LG se ve všech třech stěžejních tématech rozcházejí. Je tak poněkud s podivem, že obě strany dokáží alespoň navenek prezentovat jednotu kabinetu a opakovaně ustát hlasování o nedůvěře vládě. Jsou to však především přístupové rozhovory Islandu k EU a implementace opatření přijatých po státním bankrotu, které permanentně otřásají islandskou vládou.

Složení vlády:

Jóhanna Sigurdardóttir, premiérka

Steingrímur J. Sigfússon, ministr rybolovu, zemědělství, průmyslu a energetiky

Össur Skarphéðinsson, ministr zahraničních věcí

Katrín Jakobsdóttir, ministryně školství a kultury

Katrín Júlíusdóttir, ministryně financí a pro ekonomické otázky

Svandís Svavarsdóttir, ministryně životního prostředí

Ögmundur Jónasson, ministr spravedlnosti, lidských práv, dopravy a telekomunikací a místního rozvoje

Gudbjartur Hannesson, ministr sociálních věcí a zdravotnictví

Poznámka : Jména jsou psána v transkripci islandských písmen do standardní latinky, z voleb dne 27. dubna 2013 vzejde vláda nová.

Adresa parlamentu:

Althingi

150 Reykjavík

tel.: +354 5 63 05 00

fax: +354 5 63 05 20

e-mail: solveig@althingi.is

Kancelář prezidenta:

Sóleyjargoetu 1, 150 Reykjavík,

tel.: +354 5 40 44 00

fax: +354 5 62 48 02,

e-mail: forseti@forseti.is

Úřad vlády:

Forsætisráðuneytið, Stjórnarráðshúsinu

150 Reykjavík,

tel.: +354 5 60 94 00

fax: +354 5 62 40 14,

Ministerstvo zahraničních věcí:

Raudararstíg 25, 150 Reykjavík,

tel.: +354 5 60 99 00, +354 5 45 99 00

fax: +354 5 62 23 73/86,

e-mail: external@utn.stjr.is

3. Zahraničně-politická orientace

Island představuje vyspělou demokracii, která se v souvislosti s těžkou finanční, měnovou a následně hospodářskou krizí v letech 2008–2010 poněkud uzavřela do řešení vlastních problémů. Krize byla primární příčinou zahájení přístupových rozhovorů s EU. Základní osu islandské zahraniční politiky představují těsné vztahy s USA, které jsou společně s NATO garantem bezpečnosti země, dále spolupráce s ostatními arktickými mocnostmi (Kanada, Rusko, Skandinávie), aktivní role v rámci OSN a v neposlední řadě přidružení k EU prostřednictvím dohody o EHP.

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Island je mj. členem NATO, OSCE, OSN, UNCTAD, UNESCO, FAO, ILO, OECD, MMF, ESVO, WTO, IWC, EHP, EFTA, Severské rady, Inmarsat, Intelsat, Interpol.

Island se aktivně zapojuje do práce OSN a plní veškeré své závazky k této organizaci. Angažuje se rovněž v projektu severského akčního programu směřujícího k reformě OSN v hospodářské a sociální oblasti. Island podporuje reformu RB OSN, islandští představitelé podporují požadavky Německa a Japonska na místa stálých členů RB OSN. Na období 2009–2010 Island kandidoval neúspěšně na místo nestálého člena RB OSN. Na Islandu funguje od r. 1979 Geotermální výcvikový program OSN.

Další informace jsou součástí kapitoly 3.2.

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

Nejdůležitější dohodou je z pohledu Islandu Dohoda o Evropském hospodářském prostoru (EEA), definující velmi úzký vztah k EU (většina legislativy EU platí obousměrně i na Islandu, výjimkou především rybolov). Legislativa EU, pokrytá smlouvou EEA, pak musí být Islandem pasivně akceptována. Nad dodržováním EEA bdí společná kontrolní komise ESA. Začátkem roku 2003 byla zahájena jednání o rozšíření Dohody o EHP na budoucí členské země EU. Dohoda byla po obstrukcích Lichtenštejska podepsána 14. 10. 2003 a vstoupila v platnost 6. 12. 2005. Po vstupu Bulharska a Rumunska do EU byla nová Dohoda o EHP podepsána, vzhledem k odmítavému postoji Norska k rozšíření finančního mechanismu, teprve 29. 3. 2007.

V průběhu roku 2000 byla dokončena jednání o oficiálním přistoupení Islandu k Schengenskému systému, který tak od 25. 3. 2001 získal statut plného člena. Island má také uzavřenu trilaterální dohodu s RF a Norskem o rybolovu v Barentsově moři.

Island má zásadní zájem na participaci v procesu vytváření evropské bezpečnostní a obranné politiky (ESDP).

Island nemá vlastní armádu a z tohoto hlediska je pro něj stěžejní jeho členství v NATO. Byly to USA, které garantovaly jednak bilaterálními smlouvami z let 1941 a 1951 a dále svou vojenskou přítomností bezpečnost Islandu. Poté, co však USA ukončily svou vojenskou přítomnost na základně v Keflavíku v roce 2006, převzalo ochranu vzdušného prostoru Islandu NATO. Formálně Island o tuto formu ochrany požádal na summitu v Rize v listopadu 2006 a NATO této žádosti vyhovělo v červenci 2007. První mise se uskutečnila v červnu 2008. V druhé polovině roku 2014 bude na ochraně islandského vzdušného prostoru participovat i ČR. Garantem islandské bezpečnosti jsou i nadále USA, jakkoliv již jen mobilními prostředky, a to na základě tzv. Joint Understanding uzavřeném po odchodu amerických jednotek. Island od roku 2008 intenzivně posiluje vlastní bezpečnost formou dalších bilaterálních smluv o vojenské a bezpečnostní spolupráci s jednotlivými členy NATO. Po USA uzavřela islandská vláda dohody o bezpečnostní spolupráci ještě s Norskem, Dánskem, Velkou Británií a Kanadou.

V červenci 2009 předložil Island svou přihlášku do Evropské unie, a to po jejím schválení 16. 7. 2009 islandským parlamentem. Dne 27. 7. 2010 proběhlo první kolo Přístupové konference EU-Island.

Přístupová konference se konala den poté, co ministerské zasedání EU General Affairs Council přijalo rozhodnutí zahájit s Islandem přístupové rozhovory. Island je plně rozvinutá, demokratická země, členem Evropského hospodářského prostoru i Schengenu, proto jsou přístupová jednání jednodušší než v případě jiných žadatelů o členství.

Přístupové rozhovory Islandu probíhají relativně rychle, nicméně již dnes je zřejmé, že dojde v kapitole rybolov k podstatnému zdržení celého procesu. V roce 2011 Island otevřel 11 kapitol, z nichž již 8 uzavřel a v roce 2012 otevřel dalších 16 kapitol, z nichž 3 byly předběžně uzavřeny. Island tak za 2 roky negociací otevřel 27 z 33 vyjednávacích kapitol, přičemž 11 z nich již bylo předběžně uzavřeno. Faktem však je, že navzdory zřejmé dynamice přístupového procesu relativně bezproblémová část skončila. Nehledě na možnou změnu orientace země po dubnových volbách Island stále čeká jak interní vyjednávání negociační pozice, tak jednání s EU ve dvou nejkritičtějších kapitolách 13. Rybolov a 11. Zemědělství a rozvoj venkova, jakož i v kapitolách 4. Volný pohyb kapitálu (Island je stále svázán měnovými restrikcemi zavedenými po kolapsu tamního bankovního sektoru) a 3. Právo usazování a volný pohyb služeb. Výsledek celého přístupového procesu bude záležet především na výsledku negociací těchto kapitol společně s kapitolami 17. Hospodářská a měnová politika a 22. Regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů. Zejména v prvních dvou kapitolách (zemědělství a rybolov) je třeba počítat s maximální islandskou snahou uhájit si svébytné postavení a od EU očekává „řešení šité na míru“.

V souvislosti s dubnovými parlamentními volbami přijala islandská vláda dne 14.1.2013 rozhodnutí o zvolnění tempa přístupových rozhovorů. Do konání voleb Island nepovede interní diskusi a nebude přijímat vyjednávací pozici čtyř klíčových kapitol (13. Rybolov, 11. Zemědělství, 4. Volný pohyb kapitálu a 3. Právo usazování a volný pohyb služeb) ani nebude trvat na konání Přístupové mezivládní konference (IGC). Co se 16 otevřených kapitol *acquis* týče, i nadále budou probíhat expertní jednání s EU, avšak v této věci nebudou přijímána žádná vládní či parlamentní rozhodnutí. V žádném případě se však nejedná o zmrazení negociací.

Za výše uvedeným rozhodnutím nelze hledat nic jiného než vnitropolitické souvislosti. Cílem pro-evropské sociální demokracie (SDA) je otupit ne zcela populární unijní téma před volbami, čímž koaliční partner levicové zelení získá určitý manévrovací prostor před vlastní značně protiunijní členskou základnou (viz kapitola 2.1).

Přístupové rozhovory Islandu a EU si tak na jistou dobu vybírají „oddechový čas“ a vše bude záležet na výsledku parlamentních voleb (27. dubna 2013). Přístupové rozhovory a členství v EU budou nepochybně jedním z hlavních témat volební kampaně. Opoziční Strana nezávislosti a Pokroková strana se staví za přerušování či dokonce ukončení přístupových rozhovorů. O jejich pokračování bude muset patrně rozhodnout referendum. Avšak i v případě pokračování přístupových rozhovorů, jestliže Island nebude cítit, že byly jeho zájmy ošetřeny, je přijetí vstupu země do EU v referendu velmi nejisté (vnitropolitické implikace viz kapitoly 2.1 a 2.2 a dále kapitola 10.2).

Vzájemné vztahy Islandu a EU dlouhodobě komplikovaly především dvě kauzy: Icesave a tzv. makreli válka. V případě první její řešení dospělo až k soudu ESVO a řešení druhé je prozatím stále v nedohlednu.

Soud ve věci kauzy Icesave, tj. sporu mezi Islandem a UK/NL týkající se náhrady minimální pojistné částky UK/NL střadatelů ve zkrachovalé bance Landesbanki v duchu znění Direktivy 94/19/EC, dne 28.1.2013 rozhodl ve všech bodech obžaloby ve prospěch Islandu. Island tak dle názoru Soudu svým počínáním neporušil Směrnici o garanci vkladů ani neupřednostňoval domácí střadatele. Soud byl toho názoru, že v případě bankovního selhání takového rozsahu, že systémy pojištění vkladů nejsou schopny vkladatele kompenzovat (což byl případ Islandu), neexistuje povinnost státu použít své vlastní prostředky k uhrazení pojistné částky vkladů. Rozsudek je konečný a není proti němu odvolání.

Důležité je však upozornit, že Island hodlá vyplatit všechny střadatele bez ohledu na výsledek soudního sporu, a to nejen v minimální pojistné výši (20.887 EUR), ale dokonce až do výše 100.000 EUR: konkrétně 1,5 mld. EUR holandským střadatelům a 4,2 mld. EUR britským střadatelům, tedy o cca 1,6 mld. euro více než po Islandu v žalobě požadovala EFTA Surveillance Authority. V době výnosu soudu Island již uhradil 85% toho, za co se vlády UK a NL v rámci minimální pojistné výše rozhodly převzít zodpovědnost. Netřeba asi dvakrát zdůrazňovat, že výnos soudu pro Island představuje mimořádnou morální satisfakci. Island odmítal převzít zodpovědnost za jednostranné kroky vlád UK a NL, které se rozhodly závazky převzít a dlužnou částku s výrazným penále a nemalými úroky vymáhat. Vítězstvím Island ušetřil značné prostředky v řádech stovek milionů EUR (odhady hovoří o tom, že Island ušetřil

6-9% HDP země). Island rovněž odmítal neadekvátní postup a nátlak především britské vlády (aplikace Anti-terrorism, Crime and Security Act), jakož i dle jeho názoru nepřístojné zasahování EK do sporu.

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

Viz kapitola 7.1

4. Ekonomická charakteristika země

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

Jakkoliv finanční a v případě Islandu i následná hospodářská krize podlomila sílu islandské ekonomiky, nesmíme zapomínat na to, jaký byl výchozí stav Islandu před krizí. Islandské HDP na hlavu bylo po Lucembursku druhé nejvyšší v Evropě (i nyní po krizi je např. vyšší než v UK, ES, IT apod.), jedná se o mimořádně technologicky vyspělou zemi a s unikátním know-how v řadě oblastí. Islandská ekonomika je založena především na rybolovu, energetice (geotermální energie), nerostných surovinách a vyspělých informačních technologiích. Mimochodem, byť postiženi krizí, Islandané poskytují v letech 2004-09 a 2009-14 prostředky ČR a dalším 14 zemím střední, východní a jižní Evropy v rámci tzv. EEA/Norských fondů (být se podílí na celkové částce jen o něco málo více než 1%).

Islandská ekonomika potvrdila, že po letech dramatického poklesu HDP v letech 2009 a 2010 (-6,6%, resp. -4,1%) způsobeném finanční krizí a kolapsem bankovního sektoru, se podařilo obnovit růst a znovu nastartovat ekonomiku. Jestliže byl rok 2011 ve znamení obnovy růstu ekonomiky, a to dokonce ve výši solidních 2,9% (což předčilo očekávání centrální banky, MMF i OECD), rok 2012 byl ve znamení potvrzení tohoto trendu. V roce 2012 islandská ekonomika vzrostla o relativně solidních 1,6%. Tento výsledek sice poněkud zaostal za očekávanými centrální banky i vlády, nicméně s ohledem na nekončící recesi v Evropě, se stále jedná o jeden z lepších výsledků v rámci OECD. Pozitivním faktem však je, že ekonomika vykázala růst jak v III./2012 (+2,2%), tak v IV./2012 (+1,2%) a z posledních osmi čtvrtletí bylo ve znamení růstu celkem sedm. Pro rok 2013 předpokládá centrální banka růst HDP ve výši 2,1%. Za růstem ekonomiky stojí především dobré odbytové podmínky islandského průmyslu na zahraničních trzích a hlavně po několika letech zvýšená domácí poptávka, která v roce 2012 roste o 4% a zahraniční investice dokonce o 9%.

Navzdory na současné evropské poměry solidnímu růstu islandské ekonomiky, Island stále čelí závažným problémům. Islandská centrální banka pokračuje ve své strategii směřující k ukončení měnových restrikcí při platbách do zahraničí a při obchodování s ISK v zahraničí. Cílem strategie je stáhnout ISK deponované v zahraničí, jejichž majitelé snahou je urychleně prodat vytváří nežádoucí tlaky na ISK a opětovně je prodat těm zájemcům, kteří mají zájem o dlouhodobý investiční horizont, čímž posiluje stav svých devizových rezerv. Tyto aukce relativně úspěšně probíhají od léta 2011 a poslední se konala v únoru 2013, přesto se daří obrovský balík cizích subjektů držený v ISK (v hodnotě 6,3 mld. EUR v zahraničí a možná až 9,2 mld. EUR na Islandu) rozpouštět, resp. převádět na dlouhodobé investory, pomalu. Jednou aukcí se podaří přetransformovat cca 80-100 mil. EUR. Přetrvávání měnových restrikcí resp. pomalost transformačního procesu je v současnosti největším islandským problémem. Jelikož Island ISK držený v zahraničí vykupuje ve větší míře než se mu je zpět daří zase prodávat, zásoby devizových rezerv se logicky snižují. Dalším nelehkým a klíčovým úkolem centrální banky je tedy jejich budování. Výše devizových rezerv k závěru roku 2012 tvoří pouze 4,2 mld. USD (na konci roku 2011 to bylo 7,9 mld. USD). Z dat je patrné, že výše devizových rezerv nepokrývá pohledávky zahraničních investorů v ISK. Proto měnové restriktce musí stále zůstat v platnosti, což však komplikuje přístup Islandu na světové trhy.

Tíživost problému přiměla islandskou politickou reprezentaci, nehledě na stranickou příslušnost a blízcí se termín voleb, k dosažení vnitrostranické dohody o vyjednávání se zahraničními věřiteli. Islandu se nakonec podařilo přesvědčit zahraniční investory, že k vypořádání pohledávek nedojde, dokud nesleví s určitými odpisy aktiv denominovaných v ISK. Věřitelé ve zkrachovalých bankách Glintir a Kaupthing v čele s Enterprise Investment Fund (EIF) vytvořily tzv. Króna Group (ISK Group) a daly vládě jasné najevo, že jsou o oboustranně výhodném scénáři připraveni diskutovat. Investoři na celé transakci patrně nebudou proděleční, jelikož v rámci paniky v průběhu kolapsu islandských bank, hedgové fondy podíly v bankách nakoupily výrazně pod cenou. Věřitelé rovněž tak nemají zájem na prudké devalvaci ISK uvedením nějakého jejího většího množství na trh. Odpisy by údajně měly dosáhnout hodnoty až 450 mld. ISK (cca 2,7 mld. EUR). Island by se tak zbavil „obavy“ z téměř poloviny „nechtěně držených ISK“ v zahraničí a řešil by již „menší“ část problému, a totiž najít pro tyto ISK kupce. Odpis pohledávek denominovaných v ISK v hodnotě 2,7 mld. EUR by tak výrazně urychlil celý transformační proces a výrazně by přiblížil datum konce měnových restrikcí a znovu zpřístupnění mezinárodních trhů pro ISK a dále posílil celkovou obnovu země po kolapsu v roce 2008.

Na budoucí politické reprezentaci vzešlé z parlamentních voleb v dubnu 2013 pak zbude řešení druhého neméně vážného problému, který s výše uvedeným úzce souvisí, a totiž budoucností ISK, která je

nejenže mimořádně volatilní, ale především její udržitelnost je v daných okolnostech mimořádně náročná. V ideálním případě krátkodobou prioritou by měla být stabilizace ISK, dlouhodobou prioritou její nahrazení jinou měnou.

Poté, co míra nezaměstnanosti dosáhla v roce 2011 souhrnné hodnoty 7,1%, což představovalo mírné zlepšení oproti roku 2010 (7,6%), se v roce 2012 dostavily výsledky poměrně razantní vládní politiky podpory zaměstnanosti. Vláda na tvorbu až 11 tisíc nových míst uvolnila celkem 306 mil. USD a nezaměstnanost se za rok 2012 podařilo stlačit na 5,8%. Centrální banka očekává, že by se nezaměstnanost měla nadále snižovat až na 5,3% (2013) a 4,9% (2014). Údaje za první měsíce roku 2013 tento trend potvrzují – ledová nezaměstnanost zůstala na 5,8% a únorová dokonce jen 4,7%.

Běžný účet platební bilance skončil v roce 2011 po revizích schodkem ve výši 100,6 mld. ISK (82 mil. USD, cca 6,2% HDP). Jakkoliv nelichotivý je tento výsledek, optikou minulých let (2008: -363,6 mld. ISK, 2009: -171,9 mld. ISK a 2010: -123,1 mld. ISK) se tak jedná o poměrně substantivní zlepšení. Bilance běžného účtu rok 2012 skončila ve schodku ve výši 83,6 mld. ISK (4,9% DPH) a vláda tak dosáhla proklamovaného schodku běžného účtu pod hranici 100 mld. ISK. Vysoké schodky jsou navzdory pozitivní bilanci v oblasti obchodu a služeb zapříčiněny především odpisy ztrát státu v postiženém bankovním sektoru.

Co se veřejných financí týče, islandské vládě se daří snižovat schodek hospodaření státu. V roce 2011 stát na základě revidovaných dat hospodařil s deficitem 91,1 mld. ISK (5,6% HDP), což představovalo snížení schodku oproti roku 2010 o 63,5 mld. ISK. Dramatické snižování schodku pokračovalo i v roce 2012, když vláda hospodařila se schodkem „pouze“ 58,5 mld. ISK, což prozatím představuje 3,4% HDP. Plán vlády byl sice schodek ve výši 3% HDP, přesto je trajektorie průběžného snižování schodku státního rozpočtu zřejmá (2008: -13,5%, 2009: -9,9%, 2010: -10,1%, 2011: -5,6% a 2012: -3,4%).

Vláda v závěru prosince prosadila v parlamentu nový rozpočet na rok 2013, ve kterém počítá s rekordně nízkým (v podstatě zanedbatelným) schodkem ve výši 2,8 mld. ISK (23 mil. USD), který představuje 0,1% HDP. V roce 2014 ministerstvo financí již očekává přebytek ve výši 17 mld. ISK (138,8 mil. USD), tj. 0,8% HDP.

Celkové zadlužení Islandu k 31.12.2012 činilo 1.509 mld. ISK (11,8 mld. USD), což odpovídalo 87,5% HDP země, z čehož 71,2% byl vnitřní dluh v ISK a 28,8% představoval dluh zahraniční v cizích měnách (z více jak 60% v USD). Pozitivní zprávou však je, že se dluh Islandu nadále neprohlubuje (k 31.12.2011 činil 1.496 mld. ISK, tj. 90,8% HDP), ale naopak se dále snižuje, a to jak nominálně, tak ve svém poměru k HDP – k 28.2.2013 zadlužení Islandu činilo 1483 mld. ISK, tj. 81,4% HDP.

Inflace představuje pro Island stále poměrně závažný problém. Po letech strmého růstu (2008: 12,4%, 2009: 12,1%) se podařilo v letech 2010-11 inflaci stáhnout na únosných 5,4%, resp. 5,3%. Počátkem roku 2012 však došlo k očekávanému prudkému nárůstu inflace (I/2012 - 6,4%) v souvislosti se zvýšením cen řady služeb, zvýšením DPH apod. Centrální banka reagovala zvyšováním úrokové míry (viz níže), čímž se podařilo v II/2012 snížit inflaci na 5,4% a tento pozitivní trend pokračoval nejen v III/2012 (4,3%), ale i v závěrečných měsících roku 2012 (říjen 4,2%, listopad 4,5%, prosinec 4,2%). Výrazné zlepšení během III-IV/2012 vedlo k tomu, že inflace celkově za rok 2012 dosáhla 5,2%. Přesto zůstává jedním z nejvolatilenějších makroekonomických ukazatelů země a údaje z počátku roku 2013 to potvrzují (leden 4,2%, nicméně únor 4,8%, březen pak opět jen 3,9%).

Centrální islandská banka na zvyšující inflaci průběžně reaguje a v průběhu roku 2012 přistoupila hned čtyřikrát ke zvýšení klíčové úrokové sazby na současných 5%, což je nejvíce ve vyspělé Evropě. Obavy z možného opětovného nárůstu inflace v rozhodování banky vždy převážily. Zvyšování úrokové míry však s sebou nese zneprístupňování tolik potřebných úvěrů k nastartování ekonomiky. Z tohoto důvodu rozhodnutí centrální banky sklidilo velkou kritiku premiérky i z řad podnikové sféry. V I./2013 zůstala klíčová sazba na 5,0%, přičemž sazby 28-denních depozitních certifikátů a sedmidenní kolaterální sazba se nyní pohybují ve výši 5,75%, resp. 6,00% a 24-hodinová sazba je ve výši 7%.

V oblasti zahraničního obchodu se ostrovní zemi daří. Po rekordních letech 2009, 2010 a 2011, ve kterých přebytek obchodní bilance dosáhl 90,3 mld. ISK (762 mil. USD), 120,5 mld. ISK (1 mld. USD), resp. 96,9 mld. ISK (830 mil. USD), kladný vývoj obchodní bilance pokračoval i v roce 2012, i když již nedosáhl rekordních hodnot minulých let. Dle předběžných dat bilance za rok 2012 vykazovala přebytek ve výši 75,5 mld. ISK (604 mil. USD), vývoz 631,6 mld. ISK, dovoz 556,1 mld. ISK). Kladné saldo zahraničního obchodu se i přes mírný nárůst domácí poptávky, a tudíž i dovozu, daří Islandu držet mimo jiné i díky

relativně stále podhodnocené ISK. Data za rok 2013 trend obchodních přebytků potvrzují: za období leden – únor dosáhl výše 19,2 mld. ISK (vývoz 105,3 mld., dovoz 86,1 mld. ISK)

Pozitivní je rovněž bilance zahraničního obchodu služeb, která po rekordních letech 2008-11, ve kterých zaznamenala přebytky ve výši 38,7 mld. ISK, 34,8 mld. ISK a 41,6 mld. ISK, vykazuje pozitivní bilanci i v roce 2012, ve kterém bylo dosaženo přebytku ve výši 32,2 mld. ISK.

Island vyhráno ještě zcela nemá, nicméně i přes zřejmé problémy lze konstatovat, že islandská ekonomika se opět nachází na vzestupné křivce, přičemž je třeba mít stále na paměti výchozí stav islandské ekonomiky, před krizí jedné z nejbohatších zemí Evropy. Optimistické vyhlídky se odráží i ve zlepšeném hodnocení ratingových agentur.

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

Hrubý domácí produkt - objem a meziroční přírůstky

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
V běžných cenách v mld. ISK	1 480,3	1 497,9	1 535,9	1 631,9	1708,2
Meziroční změny objemu v %	1,2	- 6,6	- 4,1	2,9	1,6
HDP na obyvatele v mil. ISK	4,635	4,692	4,830	5,116	5,326
HDP na obyvatele v USD	52 631	37 962	39 574	44 075	42 593
HDP na obyvatele v EUR	36 369	27 173	29 833	31 692	33 137

Struktura HDP z hlediska tvorby - hlavní sektory v %

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Zemědělství	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Rybný průmysl	4,8	5,9	6,5	7,2	7,3
Průmyslová výroba	12,3	13,0	13,9	15,0	14,9
Výroba elektrické energie	4,3	4,2	4,9	5,3	4,7
Stavebnictví	8,9	5,0	4,4	4,1	4,3
Obchod	8,7	9,3	8,5	8,3	9,6
Hotely a restaurace	1,8	1,9	1,9	1,9	2,1
Doprava a komunikace	5,0	5,6	5,6	6,0	6,2
Finanční, realitní a obchodní služby	18,9	16,0	18,4	15,9	17,2
Inf. a telekom. služby	4,2	3,7	3,8	4,3	4,4

Věda, tech. a výzkum	6,3	6,7	6,6	6,9	6,8
Ostatní (vládní) služby	19,9	21,9	21,4	20,3	19,3

Roční míra inflace

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Průměr v %	12,4	12,1	5,4	5,3	5,2

Míra nezaměstnanosti

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Průměr v %	1,7	8,0	7,6	7,1	5,8

Úrokové sazby

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Průměr v %	15,8	14,4	5,6	4,5	4,4

Vývoj měnového kursu

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Kurs k USD	88,7	123,7	122,0	116,1	125,0
Kurs k EUR	127,4	172,6	161,9	161,4	160,7

Poznámka: Hodnoty kurzů jsou celoročním průměrem. Kurz k 1.3.2013 vůči dolaru byl 126,3 ISK a vůči euru 165,4.

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

Největšími průmyslovými celky na Islandu jsou závody na výrobu hliníku a ferrokřemičitanů, které byly vybudovány převážně ve spolupráci se zahraničními investory. Podstatná část jejich finální produkce je určena na vývoz. Kromě velkých hutních kombinátů byla v posledních několika letech založena celá řada malých a středních podniků, které jsou rovněž orientovány především na vývoz. Výroba hliníku na Islandu dosáhla v roce 2012 téměř 900,000 tun (pro srovnání - výroba v letech předchozích činila: v roce 2000 - 210 000 tun, 2005 - 270 000 t, 2007 - 470 000 t, 2010 - 786.000 t). Do roku 2020 by mělo být odesláno produkce v objemu 1.250.000 tun. Island je jedním z největších výrobců hliníku na světě s podílem cca 2,8% na celkové produkci. V r. 2012 působily na Islandu čtyři velké zahraniční firmy v oblasti výroby hliníku Alcoa, Rio Tinto, Alcan a Century Aluminium společně s několika menšími islandskými přidruženými podniky. Celý sektor, včetně sekundárních odvětví, se podílí na islandském HDP více než 18,5%.

Společnou základnou celého islandského průmyslu jsou levné zdroje elektrické energie, která je vyráběna ve vodních a geotermálních elektrárnách. Roční produkce energie ve vodních elektrárnách dosáhla v roce 2012 celkem 12,5 TWh a v geotermálních 4,7 TWh. Závody na výrobu hliníku spotřebují cca 70% veškeré elektrické energie.

Dalšími rozvíjenými průmyslovými obory na Islandu jsou zejména biotechnologie, farmakologie, informační technologie, software, medicínská technika a potravinářský průmysl.

Samostatnou průmyslovou oblast tvoří stavba lodí a údržba lodního parku, lodního zařízení včetně zařízení pro lov ryb a celá skupina zpracovatelského rybného průmyslu. Primárně se v roce 2012 rybolov podílel na islandském HDP 7,3%, sekundárně jeho podíl však dosáhl téměř 37%.

V roce 2012 se průmysl podílel na tvorbě celkového HDP objemem ve výši 14,4%. Ve zpracovatelském průmyslu (mimo zpracování ryb) bylo zaměstnáno přes 15 400 pracovníků.

Téměř 50% islandského HDP je tvořeno sektorem služeb a obchodu.

4.4. Stavebnictví

Stavební průmysl se v důsledku finanční a hospodářské krize podílel v roce 2012 na tvorbě HDP 4,3% (v roce 2007 to bylo 11,3%) a bylo v něm zaměstnáno zhruba 8 000 pracovníků. Útlum stavebnictví je nejlépe patrný z následující tabulky, která dobře ilustruje skutečnost, že nová výstavba v podstatě téměř ustala.

výstavba nových domů	2007	2008	2009	2010	2011	2012
započato	4 446	3 172	192	321	142	240
ve výstavbě	6 242	6 436	5 737	4 908	4 485	3835
dokončeno	3 348	2 978	893	1 148	565	790

Předmětem činnosti jednotlivých stavebních organizací je kromě výstavby nových objektů, mezi které patří budovy, silnice a průmyslové objekty, také údržba a rekonstrukce stávajících objektů. Stavební výroba je soustředěna především do oblasti Reykjavíku a z velké části je závislá na dovozu základních stavebních materiálů, kterými jsou cihly, cement a vápno. S ohledem na geografickou polohu ostrova, který se nachází v seismicky aktivní oblasti Atlantického oceánu, je rozvinuta na vysokém stupni bezpečnosti výstavba seismicky odolných staveb.

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Geografická poloha Islandu v kombinaci s jeho vulkanickou minulostí i současností jsou zásadními faktory, které předurčují úroveň podmínek pro zemědělskou výrobu. Přibližně pouze 20 % z celkové plochy Islandu je vhodných pro zemědělskou výrobu. Z této plochy je pravidelně obděláváno a využíváno pro rostlinnou výrobu okolo 6 %. Zbývající část je využívána pro extenzivní chov dobytka. Podstatná část této plochy zejména v řídké obydlených oblastech však leží ladem.

Hlavními zemědělskými plodinami jsou brambory a seno. V posledních letech se začíná úspěšně pěstovat i ječmen. Zelenina, květiny a méně náročné druhy ovoce se pěstují v omezeném množství ve sklenících vyhřívaných horkou vodou a párou z geotermálních zdrojů. V posledních letech probíhá ambiciózní program zalesňování. Struktura živočišné výroby prochází již několik let změnami, které jsou vyvolávány změnou poptávky obyvatelstva ve směru odklonu od tradičních produktů, kterými bylo skopové a jehněčí maso, ke zvýšené poptávce po vepřovém masu a drůbeži.

Islandské zemědělství patří k silně chráněné a dotované oblasti ekonomiky. Zemědělské dotace a subvence směřují zejména do výroby mléka, mléčných výrobků a chovu ovcí. Celkový objem zemědělských subvencí a dotací dosáhl v roce 2012 hodnoty téměř cca 1,2 % HDP. Tyto prostředky ze státního rozpočtu pokrily zhruba polovinu výrobních nákladů zemědělců při produkci masa a mléka.

Dovoz masa, mléčných výrobků a zeleniny, podléhá vysokému celnímu zatížení včetně dovozních kvót a přísným fytopatologickým kontrolám, které ztěžují konkurenci proniknutí na domácí trh. V březnu 2007 vstoupila v platnost bilaterální dohoda s EU snižující cla na potravinářské produkty až o 40%, jež by měla alespoň částečně zlepšit přístup tohoto sortimentu na islandský trh.

Optimální podmínky existují v oblasti rybolovu a Island je se svými 320 tisíci obyvateli 18. největší světovou rybolovnou velmocí na světě. Na Islandu bylo v roce 2012 registrováno 1 690 rybářských lodí s celkovou tonáží cca 166 tis. BRT (nárůst oproti roku 2011 o 25 lodí s tonáží 6 tisíc BRT). Touto flotilou bylo vyloveno a zpracováno zhruba 1,45 mil. tun ryb všeho druhu.

Statistika islandského rybolovu

	2008	2009	2010	2011	2012
objem výlovu (v mil. tun)	1,280	1,130	1,063	1,148	1,453

hodnota výlovu (v mld. ISK)	99,15	115,45	133,0	153,8	165,2
--------------------------------	-------	--------	-------	-------	-------

Drtivá většina ryb směřuje na export. Téměř 80 % tohoto exportu směřovalo do zemí EHP, další export směřoval do severní Ameriky a do Asie. V rybolovu bylo zaměstnáno asi 4 400 profesionálních rybářů. V navazujícím rybozpracujícím průmyslu pak bylo zaměstnáno dalších zhruba 3 500 pracovníků.

Export vysoce kvalitních ryb a mořských produktů byl i v roce 2012 nosnou součástí islandského vývozu (jeho podíl dosáhl 42,5%). Island patří - i v důsledku významných inovací ve vybavení - k zemím s nejvyšší úrovní produktivity ve světovém rybolovném průmyslu.

Zemědělství se podílelo v roce 2012 na tvorbě HDP objemem ve výši 1,2%, rybolov pak 7,3%.

4.6. Služby

Sektor služeb se v roce 2012 podílel na tvorbě HDP 49,2%. Strukturálně jsou v tomto sektoru zastoupeny všechny standardní oblasti, přičemž nejrozvinutější jsou obchodní, finanční, telekomunikační a dopravní služby. Island, stejně jako ostatní skandinávské země, patří ke světové špičce co do rozsahu a kvality telefonní sítě a to jak klasické, tak i mobilní, satelitního spojení a datových služeb.

Island se na základě své geografické polohy stal významným centrem mezinárodních navigačních systémů a to jak pro lodní, tak i leteckou mezikontinentální dopravu mezi Evropou a Amerikou. Na jeho území jsou umístěny satelitní stanice Intelsat (Atlantický oceán) a Inmarsat (regiony Atlantického a Indického oceánu). Stanice Inmarsat byla vybudována a je i společně využívána s Norskem, Švédskem, Finskem a Dánskem.

V posledních letech významně roste sektor služeb spojených s turistickým ruchem. V roce 2010 navštívilo Island 511.800 turistů, v roce 2011 tomu již bylo 594.700 a v roce 2012 téměř 750.000. Islandskou výhodou oproti řadě evropských zemí je, že většina z tohoto počtu zůstává na Islandu týden a déle, nikoliv pouze projíždí.

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Geografická a demografická dispozice Islandu určuje jeho infrastrukturu. Rozvinuta je námořní, letecká i silniční doprava. Železniční síť není vybudována. Silniční síť se v roce 2012 sestává z 12 890 km vozovek, z toho má 10 988 km zpevněný povrch. Infrastrukturní zázemí země je pouze na jeho pobřeží, přičemž rozsáhlé, neobydlené plochy ve vnitrozemí mají minimální infrastrukturu. Hlavní dopravní tepnou je silnice č. 1, tzv. Ring Road kolem dokola celé země, která měří 1 339 km. Na 1 000 obyvatel připadalo v roce 2012 cca 645 osobních automobilů, což je jeden z nejvyšších poměrů v Evropě. Letišť se zpevněnou přistávací dráhou je 11, s nezpevněnou 79. Letiště v Keflavíku je využíváno jako centrum technických služeb a místo pro technická mezipřistání transatlantických leteckých spojů a v roce 2012 jím prošlo 2,12 mil. cestujících. Na islandském pobřeží je 9 velkých lodních terminálů pro námořní přepravu a nespočet menších lokálních přístavišť. Islandská obchodní flotila čítala v roce 2012 celkem 52 lodí s kapacitou 8 515 GT, přičemž rybářská flotila čítá dalších 1 690 plavidel.

Energetika

Island má díky svému vulkanickému prostředí unikátní postavení v oblasti geotermální energie, jejím intenzivním využívání a rozvodu. Obrovský potenciál má Island i ve vodní energii. Technická využitelnost vodní a geotermální energie se odhaduje na 50 TWh/rok. Reálně je v současné době využíváno pouze okolo 15-17 TWh za rok, což představuje cca 30%. V průběhu roku byla zahájena projektová studie na výstavbu podmořského kabelu, který by dodával elektrickou energii z Islandu do velké Británie. Na Islandu se nachází 52 hydroelektráren, které v roce 2011 vyprodukovaly 12,5 TWh elektrické energie a několik desítek veřejných geotermálních elektráren, které v roce 2012 vyprodukovaly 4,7 TWh. V zemi je celá řada malých soukromých geotermálních elektráren, zejména na izolovaných farmách. Island má rovněž

jednu elektrárnu na klasická fosilní paliva (zemní plyn). Celková produkce elektrické energie v roce 2012 dosáhla 17,2 TWh.

Spotřeba elektrické energie na Islandu dosáhla v roce 2012 celkem 16,3 TWh, což představuje jednu z nejvyšších průměrných spotřeb elektřiny na osobu na světě (přes 50 000 kWh/osobu/rok). Téměř 12 TWh, tj. cca 70% celkové spotřeby země však spotřebují exportně orientované, energeticky náročné závody na výrobu hliníku, jeho slitin a ferokřemičitanů. Island si energeticky mimořádně náročnou výrobu hliníku díky snadno dostupným zdrojům elektrické energie může dovolit. Spotřeba domácností na obyvatele je pak jen řádově 9 500 kWh na osobu/rok.

Všechna města a vesnice včetně samostatných farem jsou připojeny k veřejné elektrorozvodné síti. Všechny elektrárny včetně distribučních sítí jsou majetkem National Power Company, která je státní organizací.

Horké vody z geotermálních zdrojů a přírodní páry je široce využíváno pro vytápění domů, chat a skleníků, ve kterých se pěstuje zelenina a některé druhy ovoce. Podíl domů s geotermálním vytápěním činí cca 90 % z celkového bytového fondu. Přírodní páry je využíváno i k vyhřívání chodníků v centru Reykjavíku během zimního období.

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Navzdory vlastní krizi Island poskytl v roce 2012 celkem 20 mil. USD na rozvojové a humanitární projekty. Vládní rozvojová agentura ICEIDA, která spravuje bilaterální projekty, se podílela částkou 10 mil. USD. Mezi hlavní příjemce islandské rozvojové pomoci patří Uganda (2,9 mil. USD), Malawi (2,3 mil. USD), Mozambik (2,3 mil. USD) a Nikaragua s Namíbií. Cílem ministra zahraničí Skarphédinssona je, aby Island navázal na objemy pomoci z období před finanční krizí a z dnešních 0,21% HDP směřujících na humanitární a rozvojovou pomoc by se do roku 2019 měl dostat na úroveň v rozsahu cca 0,7% HDP.

V listopadu 2012 ministr Skarphédinsson slavnostně představil největší rozvojový projekt, na kterém Island ve své historii participoval. Rift Valley Geothermal Project si klade za cíl zmapovat geotermální potenciál v oblasti východoafrického kontinentálního riftu. Hlavními partnery islandské rozvojové agentury ICEIDA jsou Světová banka a Nordic Development Fund. Na projekt je v prvotní fázi alokováno cca 500 mil. USD a bude zahrnovat celkem 13 afrických zemí: Djibouti, Etiopii, Somálsko, Eritreu, Keňu, Ugandu, Jižní Súdán, Tanzánii, Malawi, Mozambik, Burundi, Rwandu a Zambii, tedy země, jež jsou vesměs všechny postiženy nedostatkem elektrické energie. Dle odhadu islandských expertů oblast skýtá potenciál až 14.000 MW geotermální energie, což by představovalo pro 150 milionů obyvatel přístup k čisté, obnovitelné energii. Klíčovou roli bude mít islandská rozvojová agentura ICEIDA a pestrá škála islandských expertů a soukromých společností v oblasti geotermální energie. V případě, že první vrty a geofyzikální, seismická a chemická měření prokáží potenciál stabilní produkce elektrické energie, je Světová banka připravena zajistit další financování.

Prezentace projektu představuje rovněž pro Island návrat „ve velkém stylu“ do oblasti humanitární a rozvojové pomoci, kterou byl nucen do značné redukovat po kolapsu vlastního bankovního sektoru v roce 2008. Před rokem 2008 Island vynakládal téměř 1% svého HDP na humanitární a rozvojovou pomoc. Po roce 2008 byl nucen redukovat, resp. prioritizovat seznam recipientských zemí na pouhých pět (Uganda, Mozambik, Malawi, Namíbie a Nikaragua), ve kterých měla poskytnutá pomoci největší smysl. Ne náhodou geotermální projekt zahrnuje tři z pěti prioritních zemí islandské rozvojové agentury ICEIDA.

Island rovněž poskytuje zahraniční pomoc rozvojovým zemím prostřednictvím OSN v rámci Konvence pro boj proti rozšiřování pouštních oblastí. V oblasti mořské ekologie úzce spolupracuje zejména s Norskem.

Island - byť v minimální míře (lehce přes 1%) - se rovněž podílí na financování tzv. EEA/Norských fondů, ze kterých čerpá pomoc 15 zemí EU včetně ČR (blíže viz kapitola 7.7).

Island není oficiálně příjemcem rozvojové pomoci, nicméně v této souvislosti je vhodné zmínit programy IPA (Instrument for Pre-Accession Assistance), v jejichž rámci je pro Island alokováno v roce 2012 celkem 8,275 mil. EUR a v roce 2013 dokonce 10,293 mil. EUR a další operační programy EU (např. rozvojový fond na podporu turistiky apod.). Programy IPA nepředstavují rozvojovou pomoc a jsou spíše zaměřeny na harmonizaci procedur a institucí apod. v souvislosti s přístupovým procesem Islandu. Prostředky z dalších operačních programů směřují do oblastí ochrany životního prostředí, rozvoje odlehklých rurálních oblastí a podpory turismu.

5. Finanční a daňový sektor

Islandská finanční a hospodářská krize z let 2008 - 2009 měla obrovský dopad na finanční systém a celou ekonomiku země. Vláda nastolila v součinnosti s MMF úsporný ekonomický program, díky němuž Island získal přístup k zahraničním půjčkám a během relativně krátké doby (2009-2011) se mu podařilo stabilizovat státní finance a nastartovat ekonomický růst (blíže viz kapitola 4.2).

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

V běžných cenách v mld. ISK (zdroj: www.statice.is)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Příjmy	623,8	653,6	614,3	637,3	680,7	735,4
Výdaje	553,1	853,7	763,3	791,9	771,8	793,9
Saldo	70,7	- 200,2	- 149,0	-154,6	-99,1	-58,5
podíl HDP (v %)	5,4	- 13,5	- 9,9	- 10,1	-5,6	-3,4

Vývoj státního rozpočtu je od roku 2008 determinován kolapsem finančního sektoru v druhé polovině roku 2008. Hluboká finanční a hospodářská krize, která zemi zasáhla, s tím spojené vysoké výdaje a zároveň mírný pokles na příjmové stránce státního rozpočtu a potřeba státu převzít závazky za zkrachovalé banky mají za následek trvale záporné saldo, navzdory mimořádné míře snižování výdajů státu a zvyšování celého spektra daní. V roce 2011 stát hospodařil s deficitem 91,1 mld. ISK (5,6% HDP), což představovalo snížení schodku oproti roku 2010 o 63,5 mld. ISK. Dramatické snižování schodku pokračovalo i v roce 2012, ve kterém stát hospodařil se schodkem ve výši 58,5 mld. ISK (3,4% HDP). Plán vlády byl sice schodek ve výši 3% HDP, přesto je trajektorie průběžného snižování schodku státního rozpočtu zřejmá (2008: -13,5%, 2009: -9,9%, 2010: -10,1%, 2011: -5,6% a 2012 -3,4%).

Vláda v prosinci 2012 prosadila nový rozpočet na rok 2013, ve kterém počítá s rekordně nízkým (v podstatě zanedbatelným) schodkem ve výši 2,8 mld. ISK (23 mil. USD). V roce 2014 ministerstvo financí již očekává přebytek ve výši 17 mld. ISK (138,8 mil. USD). Dramatické vyrovnávání schodku státního rozpočtu je i v příštím roce vykoupeno razantním zvyšováním daní, tentokrát zaměřené především na zahraniční turisty. DPH z ubytovacích, restauračních a turistických služeb se zdvojnásobilo ze 7% na 14%.

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

Platební bilance běžného účtu (v mld. ISK)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
saldo běžného účtu	- 205,9	- 363,6	- 171,9	- 123,1	- 100,6	-83,6

V roce 2008 došlo v důsledku rozsáhlé krize finančního sektoru a kolapsu hospodářství k dalšímu výraznému prohloubení pasiva platební bilance, které do té doby byly způsobovány především pasivní obchodní bilancí. V roce 2011 se díky zvýšenému exportu zboží a služeb podařilo snížit pasivní bilanci na historicky relativně nízkou úroveň. Ambicí vlády bylo snížit v roce 2012 schodek na běžném účtu pod 100 mld. ISK, což se jí nakonec podařilo, když schodek činil 83,6 mld. ISK (4,9% HDP).

Budování devizových rezerv bylo a stále je klíčovým úkolem centrální banky po kolapsu finančního sektoru.

Navzdory na současné evropské poměry solidnímu růstu islandské ekonomiky (viz kapitola 4.1 a 4.2), Island stále čelí závažným problémům. Islandská centrální banka pokračuje ve své strategii směřující k ukončení měnových restrikcí při platbách do zahraničí a při obchodování s ISK v zahraničí. Cílem strategie je stáhnout ISK deponované v zahraničí, jejichž majitelé snahou je urychleně prodat vytváří nežádoucí tlaky na ISK a opětovně je prodat těm zájemcům, kteří mají zájem o dlouhodobý investiční

horizont, čímž posiluje stav svých devizových rezerv. Tyto aukce relativně úspěšně probíhají od léta 2011 a poslední se konala v únoru 2013, přesto se daří obrovský balík cizích subjektů držený v ISK (v hodnotě 6,3 mld. EUR v zahraničí a možná až 9,2 mld. EUR na Islandu) rozpouštět, resp. převádět na dlouhodobé investory, pomalu. Jednou aukcí se podaří přetransformovat cca 80-100 mil. EUR.

Přetrvávání měnových restrikcí resp. pomalost transformačního procesu je v současnosti největším islandským problémem. Jelikož Island ISK držené v zahraničí vykupuje ve větší míře než se mu je zpět daří zase prodávat, zásoby devizových rezerv se logicky snižují. Dalším nelehkým a klíčovým úkolem centrální banky je tedy jejich budování. Výše devizových rezerv k závěru roku 2012 tvoří pouze 4,2 mld. USD (na konci roku 2011 to bylo 7,9 mld. USD). Z dat je patrné, že výše devizových rezerv nepokrývá pohledávky zahraničních investorů v ISK. Proto měnové restriktce musí stále zůstat v platnosti, což však komplikuje přístup Islandu na světové trhy.

Druhým neméně vážným problémem, který s výše uvedeným úzce souvisí, je budoucnost ISK, která je nejenže mimořádně volatilní, ale především její udržitelnost je v daných okolnostech mimořádně náročná. V ideálním případě krátkodobou prioritou by měla být stabilizace ISK, dlouhodobou prioritou její nahrazení jinou měnou, patrně EUR.

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Zadluženost veřejného sektoru (v běžných cenách v mld. ISK)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	02/2013
vládní dluhopisy	370,5	755,6	814,0	961,9	1 045,1	1 073,9	1 059,6
zahraniční půjčky	0,0	349,1	344,2	341,7	455,3	435,0	423,8
celkem	370,5	1 104,7	1 158,2	1 293,6	1 500,4	1 508,9	1 483,4
% HDP	28,3	74,5	78,2	84,2	90,8	87,5	81,4

Zdroj: Government Debt Management (<http://www.lanamal.is/EN/category.aspx?catID=182>)

Ještě v roce 2007 činila zadluženost veřejného sektoru pouhých 28,3%. Finanční kolaps bankovních institucí a potřeba státu převzít nad nimi kontrolu vedla k mimořádnému zadlužení země. Řádově 70% celkového dluhu tvoří vládní dluhopisy nominované v ISK a 30% tvoří zahraniční půjčky, jejichž největší část je v USD (35%) a EUR (60%). Povzbudivou zprávou pro Island však je, že díky nastartování ekonomického růstu půjčky splácí a s postupným posilováním ISK jednak nominální hodnota těchto půjček klesá a dále s růstem HDP klesá i poměr zadlužení země.

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Na Islandu operovalo před r. 2008 5 komerčních bank: Glitnir (dříve Íslandsbanki hf.), Kaupthing Búnadarbanki hf. (142. největší světová banka a 84. největší evropská banka podle mezinárodního finančního časopisu The Banker), Landsbanki Ísland hf., Sparisjóðabanki Íslans hf. (Icebank) a Straumur-Burdaras Investment Bank hf. První tři z těchto bank prováděly běžné finanční operace včetně financování zahraničního obchodu a investic. Icebank, zajišťovala finanční operace pro celostátní síť 20 spořitelů.

Kromě těchto bank operovalo na islandském finančním trhu dalších 13 pojišťovacích společností, 5 investičních bank, 3 leasingové společnosti, 3 společnosti pro platební karty, 2 investiční fondy a Housing Financing Fund - státem vlastněný fond s hypotékami a 32 penzijních fondů. Vydáno bylo 274 licencí zahraničním pojišťovacím společností, z nichž mají zřízeny své pobočky na Islandu dosud pouze 2.

V souvislosti s hlubokou krizí bankovního sektoru Islandu převzala islandská vláda postupně od konce září 2008 kontrolu nad hlavními bankami. V současné době (duben 2012) tak působí v Islandu 4 komerční banky :

- NBI (vlastněná státem, nástupce původní Landsbanki)

- Islandsbanki (vlastněná státem, převzala agendu Glintnir a Nýi Glintnir)
- Arion bank (vlastněná státem, převzala agendu Kuapthing Bank a Nýja Kaupthing)
- Sparisjodabaki (vlastněná státem, do r. 2008 známá jako Icebank).
- Investiční banky jsou dvě: - MP Investment Bank a Straumur-Burdarás Invest. Bank (vlastněná státem).

Na konci roku 2009 tak byl stát absolutním, či alespoň částečným vlastníkem všech islanských bank. Vláda učinila v letech 2009-11 řadu kroků pro ozdravení bankovního systému. Ve spolupráci s MMF banky prošly zásadní restrukturalizací a od poloviny roku 2011 dochází jednak k pozvolné privatizaci, resp. prodeji zdravých částí bank nebo v rámci vypořádávání konkurzních podstat k prodeji majetku a dalších držeb těchto bank k pokrytí pohledávek věřitelů a především státu, který je převzal.

Reykjavíkská burza (OMX Nordic Exchange in Iceland, původně Iceland Stock Exchange) byla založena v roce 1985 jako společnost s ručením omezeným. V roce 2000 se stala členem sdružení Nordic Stock Exchanges (NOREX). Islandská bankovní a finanční soustava je ve srovnání s ostatními vyspělými zeměmi z pohledu jejich ekonomik a počtu obyvatel jednou z nejhustších.

Funkci centrální banky plní Central Bank of Iceland (islandsky Sedlabanki Íslands).

5.5. Daňový systém

Daně platí všechny fyzické i právnické osoby, které mají statut rezidenta a to ze všech příjmů plynoucích z tuzemska i ze zahraničí. Rezidentem se stává podnik okamžikem registrace v obchodním rejstříku a fyzická osoba po šesti měsících (183 dnech) povoleného pobytu v zemi. Fyzické a právnické osoby bez statusu rezidenta platí daně ze zisku dosaženého činností na Islandu. Příjem z nemovitostí situovaných na islandském území je vždy zdaněn na Islandu. Daňový systém rozlišuje dvě základní formy příjmů: 1. příjem všeobecný (odečítají se výdaje), 2. příjem osobní (příjem ze závislé činnosti).

Daně z příjmu fyzických osob jsou rozděleny dle výše příjmu. Od 1.1.2012 mají tyto hodnoty: do částky 2,7 mil. ISK ročně (cca 21.700 USD) činí daň 37,34%, na příjmy 2,7 - 8,4 mil. ISK (cca 21.700 - 67.750 USD) činí 40,24% a na příjmy vyšší než 8,4 mil. ISK činí 46,24 %. Daň z příjmu fyzických osob se skládá z daně pro centrální vládu (22,9%, 25,8% a 31,8%) a z daně pro místní krajskou vládu ve výši 14,44%.

Právnické osoby jsou zatěžovány daní z příjmu ve výši 20%.

Specifikem Islandu je zvláštní majetková daň, zavedená k 1.1.2012, které se rovněž říká daň z bohatství. Její výše se liší podle hodnoty majetku. Pro jednotlivce s majetkem převyšující hodnotu 75 mil. ISK (cca 600.000 USD) činí 1,5% a při majetku nad 150 mil. ISK činí 2%. V případě společného jmění manželů je 1,5% sazba pro majetek nad 100 mil. ISK a 2% pro majetek nad 200 mil. ISK.

Základní sazba DPH je uplatňována ve výši 25,5 % a snížená sazba ve výši 7 % je uplatňována u většiny potravin, novin, časopisů a knih, televizních a radiových licencí, geotermální horké vody, elektrické energie, topného oleje a podobných položek. Restaurační a hotelové služby budou od 1.9.2013 zatíženy 14% sazbou.

Od DPH byly osvobozeny zdravotní a sociální služby, poštovní služby a osobní doprava, pojišťovací a bankovní služby, platby za pronájem a parkování, vzdělání a sportovní aktivity. Od DPH byl rovněž osvobozen vývoz zboží i služeb v plném rozsahu.

Podrobné informace o daňovém systému získáte na linku: www.kpmg.com/IS/is/utgefidefni/greinar-og-utgefid/Documents/KPMG-Tax-Facts-2013.pdf, případně na stránkách Invest.is <http://www.invest.is/Doing-Business-in-Iceland/Tax-System/>.

6. Zahraniční obchod země

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

Obchodní bilance - vývoz, dovoz a saldo (v běžných cenách v mld. ISK)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	01-02/2013
vývoz celkem	466,9	500,9	561,0	618,8	631,6	105,3
- ryby a mořské produkty	171,3	208,6	220,5	251,6	268,6	38,6
- hliník	182,0	170,6	222,4	245,3	241,3	41,7
dovoz celkem	473,5	410,6	440,8	521,9	556,1	86,1
saldo obchodní bilance	-6,6	90,3	120,2	96,9	75,5	19,2

Finanční krize a s ní spojená devalvace islandské koruny měla mimořádný vliv na vývoj islandského zahraničního obchodu, který se po roce 2008 dostal do rekordních přebytků. Povzbudivé pro Island je, že i s postupným narovnáváním kurzu ISK se daří udržet mimořádně kladnou bilanci zahraničního obchodu. Krize rovněž s sebou přinesla sníženou domácí poptávku a tak dovoz teprve až v roce 2011 překonal úroveň z roku 2008. Posílení ISK i obnovení domácí poptávky v roce 2012 se zřetelně projevuje na zhoršení obchodní bilance. Hlavními exportními položkami jsou ryby a mořské produkty a hliník, které dohromady tvoří cca 75-80% exportu.

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Teritoriální struktura vývozu a dovozu (v běžných cenách v mld. ISK)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	01-02/2013
Vývoz						
EU	355,7	389,3	435,2	484,8	458,5	79,3
USA	25,7	19,4	25,4	23,0	28,3	5,2
Japonsko	20,4	9,3	14,3	15,4	12,9	1,8
Ostatní země	65,1	82,9	86,1	95,6	131,9	19,0
Dovoz						
EU	276,1	231,0	247,9	257,9	239,6	38,0
USA	41,3	30,9	37,8	60,7	56,5	7,6
Japonsko	19,1	15,3	11,0	8,8	8,2	1,2
Ostatní země	137,0	133,4	144,1	194,5	251,8	39,3

Nejvýznamnější obchodní partneři dle dovozu a vývozu (v běžných cenách mld. ISK)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	01-02/2013
Vývoz						
Nizozemí	160,5	154,0	190,6	200,9	189,9	33,5
Německo	52,8	56,4	78,3	92,8	81,5	15,2
Velká Británie	54,2	64,0	56,7	55,7	62,2	8,0
Norsko	20,3	29,1	23,8	27,4	31,6	4,3
Francie	14,3	17,6	17,6	24,2	28,1	3,9
Španělsko	17,9	24,1	26,6	23,9	22,1	4,0

USA	25,7	19,4	25,4	23,0	28,3	5,2
Rusko	6,2	6,1	11,6	19,4	24,2	3,5
Japonsko	20,5	9,3	14,3	15,4	12,9	1,8
Dánsko	14,6	13,5	14,9	13,4	15,5	3,9
Česká republika	0,2	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1
Dovoz						
Norsko	57,6	57,9	43,2	89,6	92,3	13,3
USA	41,3	30,9	37,8	60,7	56,5	7,6
Německo	37,7	32,5	33,7	44,0	51,1	7,1
Nizozemí	31,2	38,5	40,6	41,3	31,7	4,8
Čína	34,1	22,2	28,7	35,1	39,6	7,7
Dánsko	37,7	32,4	33,6	34,9	31,3	5,1
Brazílie	1,6	18,3	44,4	32,5	36,9	7,6
Velká Británie	22,5	20,3	24,4	29,0	25,9	3,6
Švédsko	22,5	20,3	24,4	21,9	21,4	3,7
Itálie	14,4	12,3	14,2	17,8	16,6	2,9
Česká republika	3,3	1,8	2,6	3,3	4,3	0,6

Island je podobně jako většina evropských (unijních) zemí poměrně značně závislý na obchodu s EU. V roce 2012 řádově 72,6% veškerého islandského exportu směřovalo do zemí EU. V případě dovozu je tento podíl výrazně menší a dosahuje pouze 43%. Poměrně důležitou roli v zahraničním obchodě Islandu hrají Spojené státy, což je dáno jednak geografickou blízkostí a především historickými vazbami, 4,5% veškerého exportu a 10,1% importu směřuje do/z USA. V předkrizových letech, tj. před rokem 2008, byl podíl USA na islandském dovozu až 15% (2007). Největšími obchodními partnery Islandu jsou Nizozemí, Německo, USA, Velká Británie a Norsko. Pozice Norska a Brazílie na čele žebříčku importérů je dána surovinami, v případě Norska ropa, v případě Brazílie suroviny do hliníkáren.

6.3. Komoditní struktura

Rok (v běžných cenách v mld. ISK)	2008	2009	2010	2011	2012	01-02/2013
Skupina 0- potraviny a živá zvířata						
vývoz	168,6	207,1	222,0	250,9	266,3	44,4
dovoz	36,2	41,9	43,8	49,0	46,7	7,4
Skupina 1- nápoje a tabák						
vývoz	0,8	0,7	1,1	1,2	1,2	0,2
dovoz	6,2	7,1	6,1	6,2	6,1	0,7
Skupina 2 - suroviny						
vývoz	6,8	5,9	6,8	8,1	7,8	1,3
dovoz	68,4	60,5	73,1	77,8	68,9	13,2

Skupina 3 - min. paliva a maziva						
vývoz	6,9	4,9	5,8	12,0	12,7	1,4
dovoz	62,7	55,4	62,4	81,1	83,3	12,5
Skupina 4 - živ. a rostl. oleje a tuky						
vývoz	8,8	9,8	8,9	12,1	14,6	3,0
dovoz	2,9	2,2	2,4	3,9	4,7	0,4
Skupina 5 - chemikálie						
vývoz	11,0	13,7	19,8	18,6	21,0	2,6
dovoz	43,6	46,0	48,3	52,1	49,5	8,1
Skupina 6 - tržní výrobky						
vývoz	197,8	196,1	254,9	272,3	259,6	45,7
dovoz	65,6	50,9	56,3	66,8	60,3	9,5
Skupina 7 - stroje a přepr. zařízení						
vývoz	54,3	50,1	27,5	28,1	30,0	4,1
dovoz	166,0	130,6	129,8	165,0	179,8	25,5
Skupina 8 - průmyslové výrobky						
vývoz	8,8	9,8	12,1	13,1	14,5	2,2
dovoz	62,2	50,8	54,7	58,1	55,6	8,5
Skupina 9 - ostatní						
vývoz	3,7	2,6	2,3	3,0	3,9	0,4
dovoz	0,3	0,5	0,5	0,7	1,3	0,3

Komoditní struktura potvrzuje již výše uvedené: v islandském exportu hrají primární úlohu ryby a mořské produkty (Skupina SITC 0) a hliník a ferrokřemičitany (Skupina SITC 6). Specifikum Islandu je, že suroviny pro hliníkárný dováží, nikoliv těží na svém území, proto výrazná položka u dovozu v kategorii Skupina SITC 2. Největší složku dovozu tvoří stroje a přepravní zařízení (SITC 7), průmyslové výrobky (SITC 8) a ropné produkty (SITC 3).

6.4. Dovození podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Island je členem Evropského společenství volného obchodu (ESVO - EFTA), WTO a OECD. Přístup k jednotnému trhu EU má zajištěn prostřednictvím Dohody o evropském hospodářském prostoru (EHP - EEA) z roku 1994. Zahraniční obchod mezi Islandem a ČR se řídí Dohodou o rozšíření EHP ze dne 14. 10. 2003, uzavřenou mezi státy ESVO - členy EHP a EU v Lucemburku. Tato dohoda vstoupila v platnost dne 6. 12. 2005. Po vstupu Bulharska a Rumunska do EU byla nová Dohoda o EHP podepsána, vzhledem k odmítavému postoji Norska k rozšíření finančního mechanismu, teprve 29.3.2007.

Pro průmyslové výrobky je dovoz z ČR na Island bezcelní a bez množstevních omezení.

Dovoz živých zvířat, masa, mléčných produktů a zeleniny podléhá vysokému celnímu zatížení včetně dovozních kvót a přísným fytopatologickým předpisům. Rozhodnutí o islandských dovozních a vývozních licencích přísluší Ministerstvu zahraničních věcí a Ministerstvu obchodu a průmyslu. Při zahraniční směně

je obecně kladen zvýšený důraz na ekologické aspekty a ochranu lidského zdraví. Celní systém respektuje standardní evropská pravidla pro výměnu zboží.

Islandská legislativa vyžaduje, aby velká část obchodní činnosti byla kryta licencemi a uznává k registraci jen islandské občanství, což znamená nezbytnost využití zprostředkovatelských služeb islandských obchodních organizací. Běžné spotřební dovozy mohou být distribuovány přes přímé islandské dovozce, průmyslové zboží dlouhodobé spotřeby je zpravidla distribuováno přes specializované obchodní agentury.

6.5. Ochrana domácího trhu

Viz bod 6.4.

6.6. Zóny volného obchodu

Island v rámci ESVO uzavírá smlouvy o volném obchodu a dohody o spolupráci. Nejdůležitější je Dohoda o evropském hospodářském prostoru EHP - EEA, která byla podepsána 2. 5. 1992 a v platnost vstoupila 1. 1. 1994. Tato dohoda upravuje vztahy mezi třemi státy ESVO (Island, Norsko, Lichtenštejnsko) na jedné straně a státy EU na straně druhé. Dohoda umožňuje Islandu volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob v teritoriu všech zemí Dohody. Mimo to se Island podílí na spolupráci v oblastech tzv. sociální dimenze tj. výzkumu a rozvoje, vzdělání, životního prostředí, spotřební politiky, statistiky a pracovních podmínek.

Prostřednictvím EHP se Islandu týká většina legislativy EU s výjimkami v oblasti rybolovu, zemědělství a ekologie.

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

7.1. Smluvní základna

Od 1.5.2004 upravuje obchodní vztahy mezi ČR a Islandem Dohoda o Evropském hospodářském prostoru mezi zeměmi EU a zeměmi ESVO.

Česko-islandské vztahy upravují či upravovaly následující smluvní dokumenty:

Dohoda o řešení islandských nároků vyplývajících ze znárodnění v ČSR (výměna nót, 21.11.1947)

Dohoda o kulturní spolupráci (výměna nót, 17.9.1979)

Dlouhodobá obchodní dohoda (Reykjavík, 22.8.1985)

Dohoda o vzájemném zrušení vízové povinnosti (výměna nót, 12.7.1990 Reykjavík a 13.7.1990 Praha)

Dohoda mezi státy Evropského sdružení volného obchodu a Českou a slovenskou federativní republikou, podepsanou v Praze dne 20. března 1992. V platnost vstoupila 1.1.1993. Protokolem o sukcesi, podepsaným 19.4.1993 v Ženevě byl název změněn takto: "Dohoda mezi státy Evropského sdružení volného obchodu a Českou republikou". Dále viz kapitola 6.1. Česká republika od Dohody odstoupila v listopadu 2003 v souvislosti s členstvím v EU.

Ujednání o celních úlevách při dovozu zemědělských produktů z ČSFR na Island. Jedná se o tzv. "Zemědělskou dohodu", uskutečněnou výměnou dopisů. V dopisu ze dne 1. června 1992 sdělila islandská strana rozsah jednostranně poskytnutých koncesí při dovozu některých zemědělských produktů z ČSFR na Island.

Smlouva o zamezení dvojího zdanění mezi ČR a Islandem byla podepsána 18.1.2000 v Oslo. V platnosti od 1.1.2001.

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

Island má v českém zahraničním obchodu okrajové postavení (podle statistiky ČSÚ byl Island v roce 2012 71. nejvýznamnější obchodní partner ČR - měřeno obratem obchodní výměny - zlepšení o dvě pozice oproti roku 2011). Podle islandské oficiální statistiky byla ovšem ČR v témže roce 29. největším obchodním partnerem Islandu.

Bilance vzájemné obchodní výměny (v mil. ISK z pohledu ČR) - podle islandské statistiky

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	01-02/2013
Vývoz celkem	3 285,8	1 774,6	2 664,7	3 334,7	4 253,2	586,7
Dovoz celkem	166,3	388,3	268,1	242,0	132,3	69,0
Obchodní bilance celkem	3 119,5	1 386,3	2 396,6	3 092,7	4 120,9	517,7
Obrat celkem	3 452,1	2 162,9	2 932,8	3 576,7	4 385,5	655,7

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	01-02/2013
Vývoz celkem	482,9	213,0	405,1	497,8	706,6	171,9
Dovoz celkem	882,6	906,9	1 499,5	924,8	1 370,2	200,4

Obchodní bilance celkem	- 399,7	- 693,9	- 1 094,4	-427,0	-663,6	-28,5
Obrat celkem	1 365,5	1 119,9	1 904,6	1 422,6	2 076,8	372,3

K problematice salda obchodní bilance: islandský Statistický úřad vykazuje saldo ve prospěch ČR, zatímco Český statistický úřad vykazuje naopak saldo ve prospěch Islandu. V této souvislosti je nutno poznamenat, že islandské statistické údaje se obdobně jako u ostatních zemí významně liší a i v budoucnu budou odlišovat od údajů ČSU. Důvodem odlišností jsou rozdíly v metodice, specifikách vzájemného obchodu a faktoru re-exportu přes třetí zemi, která je ať již v ČR nebo na Islandu mnohdy vedena jako země původu. Blíže viz např. Tisková zpráva ČSU a MPO k rozdílům mezi údaji o vzájemném obchodu - www.mpo.cz/dokument10126.html.

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

Komoditní struktura českého vývozu/dovozu (v běžných cenách v mil. ISK) - podle islandské statistiky z pohledu ČR

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Skupina 0 - potraviny a živá zvířata					
vývoz	41,3	78,5	55,6	57,5	61,3
dovoz	24,9	28,7	67,7	63,8	28,1
Skupina 1 - nápoje a tabák					
vývoz	94,3	95,4	89,1	38,6	28,5
dovoz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Skupina 2 - suroviny					
vývoz	2,4	2,5	1,7	2,5	5,3
dovoz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupina 3 - min. paliva a maziva					
vývoz	39,1	34,4	29,1	35,8	37,5
dovoz	2,3	2,0	8,8	11,0	1,8
Skupina 4 - živ. a rostl. oleje a tuky					
vývoz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
dovoz	1,7	4,6	1,2	4,8	4,8
Skupina 5 - chemikálie					
vývoz	224,9	114,9	146,4	161,7	153,7
dovoz	101,3	71,8	55,0	122,6	53,3
Skupina 6 - tržní výrobky					
vývoz	506,3	374,0	365,9	415,0	423,3
dovoz	1,8	18,9	1,8	0,2	14,2
Skupina 7 - stroje a přepr. zařízení					
vývoz	1 950,7	796,2	1 693,0	2 380,4	3 241,6
dovoz	20,6	197,7	127,5	26,6	19,4

Skupina 8 - průmyslové výrobky					
vývoz	426,6	278,0	276,2	243,0	300,7
dovoz	4,6	1,2	5,9	9,8	1,0
Skupina 9 - ostatní					
vývoz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
dovoz	9,2	62,8	5,1	3,0	9,4

Dle islandských statistik těžiště českého exportu na Island (71,3% v roce 2011 a 76,2% v roce 2012) představuje SITC 7 - stroje a přepravní zařízení. V rámci tohoto segmentu jednoznačně dominují především osobní automobily a kancelářské stroje. V českém dovozu z Islandu dle islandských statistik převládají rybí produkty v rámci SITC 0 (26,4% v roce 2011 a 21,2% v roce 2012).

Komoditní struktura českého vývozu/dovozu (v běžných cenách v mil. Kč) - podle české statistiky z pohledu ČR

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	01-02/2013
Skupina 0 - potraviny a živá zvířata						
vývoz	3,5	6,6	5,5	5,0	8,9	1,0
dovoz	55,0	65,5	100,1	79,9	80,1	28,3
Skupina 1 - nápoje a tabák						
vývoz	14,1	11,0	10,7	3,0	3,8	0,4
dovoz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Skupina 2 - suroviny						
vývoz	0,4	0,3	0,2	0,5	0,5	0,0
dovoz	0,4	0,5	0,2	0,1	0,3	0,0
Skupina 3 - min. paliva a maziva						
vývoz	6,5	5,1	4,3	5,1	6,3	0,3
dovoz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupina 4 - živ. a rostl. oleje a tuky						
vývoz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
dovoz	0,4	0,6	0,2	0,4	0,8	0,0
Skupina 5 - chemikálie						
vývoz	39,5	22,3	19,5	18,3	19,2	4,4
dovoz	41,9	46,9	42,6	139,2	97,3	17,4
Skupina 6 - tržní výrobky						
vývoz	72,5	60,8	76,7	87,7	88,5	18,4
dovoz	764,4	769,5	932,8	667,1	1 158,9	147,9
Skupina 7 - stroje						

a přepr. zařízení							
vývoz	281,5	68,5	249,6	339,9	526,9	138,8	
dovoz	7,8	8,5	4,0	6,1	3,6	0,8	
Skupina 8 - průmyslové výrobky							
vývoz	64,8	38,3	38,5	38,8	52,4	8,7	
dovoz	12,5	15,4	26,0	30,5	29,1	5,9	
Skupina 9 - ostatní							
vývoz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
dovoz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

České statistiky se shodují s těmi islandskými v tom, že těžiště českého exportu na Island spočívá v položce SITC 7 stroje a přepravní zařízení (68,2% v roce 2011 a 74,6% v roce 2012), přičemž největší podíl přísluší osobním automobilům. Další významnou složku českého exportu na Island představují plastové výrobky, nápoje (pivo) a chemikálie. Dovozy z Islandu dle českých statistik dominují především hliníkové výrobky a součásti strojů (72,1% v roce 2011 a více než 80% v roce 2012), chemikálie a rybí produkty.

K rozdílům mezi českými a islandskými statistikami blíže viz kapitola 7.2.

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

Islandský trh je co do počtu obyvatel velmi malý, nicméně představuje - i přes současné problémy - solidní kupní sílu. Českým podnikatelům se nabízí především možnost výrobní a obchodní spolupráce se zavedenými islandskými obchodními partnery v odvětvích zpracovatelského průmyslu, pokud se svými relativně nižšími mzdovými náklady jsou schopni dodat výrobek v požadované kvalitě a dohodnutém termínu. Pro české podniky jsou perspektivní možnosti uplatnění v oblasti dopravního strojírenství, energetiky, obalové techniky a kompletačních oborech stavby lodí.

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

Žádný společný podnik, ani kapitálová účast firem z ČR na Islandu není ZÚ známa. Všechny dosud realizované obchody se uskutečnily na bázi dvoustranné obchodní výměny mezi subjekty obou zemí.

Statistika platební bilance ČNB přímé české investice na Islandu neuvádí. Island v České republice investoval celkem 9,2 mil. EUR.

Islandské společnosti však podnikly několik významných akvizic v ČR.

V září 2007 převzala letecká společnost Icelandair 50 % akcií českého nízkonákladového leteckého přepravce Travel Service. V listopadu 2009 odprodala Icelandair část svého podílu české společnosti Canaria Travel (jíž vlastní Unimex Group). Icelandair patří do portfolia holdingové společnosti Iceland Group vlastníci deset nezávislých podniků – např. firmy Icelandair Cargo nebo Loftleidir, či lotyšskou společnost Latcharter. Icelandair létá do 23 destinací v Evropě a Severní Americe.

Prostřednictvím své dceřinné firmy - britské Bakkavor Food Limited - je islandská společnost Bakkavor od září 2008 jediným akcionářem české potravinářské firmy Heli Food Fresh a.s. (vyrábí hotová mražená jídla).

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

S ohledem na geografickou polohu Islandu, jeho specifickou strukturu ekonomiky a malou tradici ve vzájemných obchodních vztazích je četnost kontaktů s výjimkou aktivit společnosti Metrostav, a.s. na spodní hranici zájmu. V této souvislosti je třeba poznamenat, že po zrušení obchodně-ekonomického úseku na ZÚ Oslo převzal informační aktivity jednak CzechTrade a český honorární konzul.

Bližší viz kapitola 9.4.

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

ČR neposkytuje Islandu žádnou rozvojovou ani technickou pomoc, naopak Island se více než 1% podílí na podpoře ČR skrze tzv. EEA/Norské fondy. (Islandský příspěvek v rámci EEA fondů pro léta 2009-14 představuje cca 0,9 mil. euro).

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

ČNB na běžném účtu platební bilance údaje o struktuře exportu a importu služeb s Islandem neviduje. Islandský Statistický úřad, který je gesčně odpovědným místem za zveřejňování informací o zahraničním obchodě sleduje údaje o obchodu službami pouze v kumulované podobě a nikoliv podle členění na jednotlivá teritoria.

Kromě firmy Metrostav, a.s., není ZÚ známa žádná další česká firma, která by se v oblasti služeb v teritoriu Islandu prosazovala (viz kapitola 9.4).

Překážky a bariéry bránící českým poskytovatelům služeb proniknutí na islandský trh se příliš neliší od situace v řadě členských států EU.

Nejperspektivnější oblastí služeb je na Islandu, kromě služeb cestovního ruchu, stavebnictví. Možnosti pro české firmy v oblasti služeb - v úvahu přichází stavební dělníci, architekti, inženýři - nejsou ovšem v současném složitém období Islandu velmi perspektivní, také i z důvodu silné nabídky a velké iniciativy zejména Poláků a dalších nových členských států EU z oblasti Pobaltí, přičemž geografická poloha vůči Islandu není samozřejmě jedinou příčinou této situace. Poláci např. představují nejsilnější národnostní menšinu na Islandu a výrazně předstihli např. příslušníky všech skandinávských národů.

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Viz kapitola 8.2.

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Na Islandu existuje v menším měřítku obvyklá síť soukromoprávních institucí dovozců, vývozců, velkoobchodníků, maloobchodníků a odvětvově členěných sdružení, zajišťujících realizaci obchodních toků zboží a služeb. Islandský trh je v podstatě otevřený. Jedinou jeho částí, kde jsou uplatňována ochranná opatření, je oblast obchodu s potravinami a alkoholem. Ale i v těchto oblastech dochází k liberalizaci a unifikaci obchodních pravidel především na základě Dohody o evropském hospodářském prostoru.

Stávající islandská praxe opírající se o legislativu, která i když se pod vlivem Dohody o EHP postupně liberalizuje, preferuje i nadále rozhodující roli místních obchodních zástupců, tj. osob s islandským občanstvím, jejichž role je ve fázi prvních obchodních kontaktů nezastupitelná.

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

S rozšířením EU/EHP k 1. 5. 2004 zavedla Islandská republika přechodná opatření při zaměstnávání občanů z nových členských zemí EU; tato opatření byla zrušena k 1. 5. 2006. Informace lze získat na www.utl.is (i v angličtině) - Imigrační úřad Islandu.

Projevilo se to na počtu cizinců pracujících v minulých letech na Islandu. Proti stavu cca 9 000 v roce 2005 došlo v letech 2006-2010 k navýšení tohoto počtu až na cca 22 000 cizinců na islandském trhu práce, což představuje cca 7,2% celé islandské populace. Většina z těchto pracovníků je zaměstnána ve stavebním průmyslu, ale také v potravinářském zpracovatelském průmyslu, dalších průmyslových odvětvích a také ve službách. Řádově 50–70% těchto pracovníků bylo získáno prostřednictvím zaměstnaneckých agentur. Většina se rekrutuje z Polska, Pobaltí a Skandinávie. V letech krize 2008-2010 poněkud poklesl zájem o zahraniční pracovníky s ohledem na vyšší procento nezaměstnanosti v zemi.

Pracovní možnosti lze hledat na stránkách islandského pracovního úřadu www.vinnumalastofnun.is/eures a mnoha dalších informačních kanálech.

Práci na Islandu a ostatních zemích EU a EHP pomůže najít evropský portál pracovní mobility EURES, který spustila Evropská komise a je i v češtině na internetu. Své požadavky na pracovníky tam mohou umístit i zaměstnavatelé, kteří mohou volná místa nahlásit i na bezplatném telefonním čísle 800 4080 4080.

Podle teritoriální působnosti je pro občany ČR věcně příslušný islandský zastupitelský úřad v Rakousku :

Botschaft von Island
Naglergasse 2/3/8
1010 Wien
tel. + 43-1-533 2771
fax + 43-1-533 2774
www.iceland.org/at
e-mail : emb.vienna@mfa.is

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Podmínky pro zřízení kanceláře, společného podniku, případně jiné formy zastoupení na Islandu odpovídají běžným evropským zvyklostem a jsou definovány islandskou legislativou. Asistenci poskytuje agentura „Invest in Iceland Agency“, která je organizační součástí Ministerstva průmyslu a obchodu. Jednou z jejich publikací je i „Doing Business in Iceland“, která vyčerpávajícím způsobem poskytuje veškeré potřebné informace. Elektronická forma informací je dostupná na adrese : www.invest.is.

V případě kalkulace nákladů na jakoukoliv formu zastoupení je třeba počítat s vysokými provozními náklady a drahou pracovní silou.

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Pro reklamu a propagaci je možno využívat všechny obvyklé prostředky používané v ekonomicky vyspělých zemích pouze s omezeními v propagaci alkoholických nápojů a tabákových výrobků. Velmi omezená je rovněž příležitost pro využití veletržních a výstavních akcí, neboť s ohledem jak na geografickou polohu země, tak její ekonomický rozměr má většina akcí pouze místní charakter bez větší účasti zahraničních vystavovatelů.

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

K dispozici je standardní systém komerčně právních kanceláří, konzultačních firem včetně arbitrážního soudu. Náklady na relativně jednoduchý právní spor jsou však značné.

Tak jako v ostatních zemích EHP pomáhá tuzemským podnikatelům a občanům neformálně a bezplatně řešit problémy na vnitřním trhu Islandu české centrum SOLVIT. Na centrum SOLVIT se mohou podnikatelé a občané obracet v případě, že se cítí být poškozeni špatnou aplikací evropského práva některým ze státních orgánů členského státu EU, resp. EHP.

Podnikatelé se mohou na centrum obracet zejména, když se dostanou do potíží s přístupem zboží a služeb na trh v jiném členském státě EU, resp. EHP, dále v případě práva usadit se v jiné členské zemi za účelem podnikání, při uznávání diplomů a profesních kvalifikací, ale i v otázce daní, veřejných zakázek či hraniční kontroly. Podnikatelé se v zahraničí mohou setkat také s problémy se sociálním zabezpečením nebo s registrací motorových vozidel.

V každém státě EU, resp. EHP (tedy i na Islandu) je centrum SOLVIT a výhodou systému je, že jednotlivá centra jsou elektronicky propojena, což umožňuje rychlou komunikaci a spolupráci mezi nimi.

Podrobné informace o systému SOLVIT lze nalézt na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu <http://www.mpo.cz/cz/eu-a-vnitri-trh/solvit/> nebo také na adrese http://europa.eu.int/solvit/site/index_cs.htm. SOLVIT centrum pro ČR sídlí na adrese: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Odbor vnitřního trhu a služeb EU, Na Františku 32, 110 15 Praha 1, tel. 00420 224 221 701, e-mail: solvit@mpo.cz.

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Současná islandská legislativa neobsahuje žádný právní předpis upravující režim zadávání veřejných zakázek. Výběrová řízení jsou prováděna v rámci kompetencí jednotlivých resortů a řídí se příslušnými interními předpisy. Stávající praxe vyžaduje u některých veřejných zakázek spoluúčast islandského státu. Island přistoupil v roce 2001 k vícestranné dohodě WTO o zadávání veřejných zakázek, jejíž zásady byly promítnuty do islandské legislativy.

8.7. Problémy a rizika místního trhu

Rizika islandského trhu vyplývají ze současného vývoje země. Nakolik bude další vývoj islandské ekonomiky a případná rizika ovlivněna současným překonáváním následků krize ukáže samozřejmě až další vývoj.

Islandané patří svojí mentalitou k solidní nordické skupině, jejíž chování je formováno skutečností, že se jedná o malou společnost, ve které každý zná každého a která je velice vnímavá a citlivá na způsoby chování, které vybočují z ustálených zásad a norem.

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

Problematika ochrany duševního vlastnictví je na Islandu v gesci Islandského Patentového úřadu a Ministerstva průmyslu a obchodu. Islandský Patentový úřad byl založen jako nezávislá instituce 1. července 1991. Před jeho vznikem spadala veškerá dotčená problematika pod Ministerstvo průmyslu.

Podepsáním Dohody o Evropském hospodářském prostoru přistoupil Island k mnoha významným dohodám také v předmětné oblasti, jako je Smlouva o patentové spolupráci a Madridský protokol.

V důsledku svého členství ve WTO pozměnil Island rovněž svou legislativu v souladu s Dohodou o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights). Dne 1. listopadu 2004 se Island připojil k Evropské patentové konvenci.

ZÚ není znám případ porušování práv duševního vlastnictví ve vztahu k českým subjektům na Islandu.

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Platební podmínky používané v obchodním styku jsou běžné jako ve vyspělých evropských státech. Islandští podnikatelé jsou rezervovaní a seriózní. Vyžadují proto spolehlivost i od svých obchodních partnerů.

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Na Islandu nejsou pořádány žádné výstavní ani veletržní akce, které by byly srovnatelné se světovou praxí v této oblasti a měly mezinárodní charakter. Nepravidelně jsou pouze pořádány výstavy většinou s rybolovnou tematikou a navazujícím zpracovatelským průmyslem, které svým významem nepřesahují místní lokalitu.

9. Investiční klima

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Island je zemí, která je otevřená pro zahraniční investice. Výhodami jsou možnost přístupu k celému trhu EU prostřednictvím EHP a kvalifikovaná (a jazykově vybavená) pracovní síla. Z technického pohledu to pak je v Evropě nejlevnější elektrická energie, vyspělá a levná telekomunikační síť a výborné letecké a lodní dopravní možnosti. K investici je třeba získat povolení a v některých citlivých sektorech i zvláštní licenci.

Součástí zákona o investicích z roku 1991 jsou některá omezení pro nerezidentní investory, která je částečně omezují v následujících oborech:

- Rybolov a navazující zpracovatelský průmysl - většinové vlastnictví není dovoleno, částečné vlastnictví je povoleno do maximálního podílu 25 až 33 % (podle druhu podniku). Je nicméně možné kombinované přímé a nepřímé vlastnictví až do výše 49 %.
- Energetika - podmínkou je udělení licence, rezidenti EHP nejsou nijak omezeni.
- Letecká doprava - rezidenti EHP nejsou nijak omezeni, ostatní investoři jsou omezeni maximem podílu do 49 %.
- Projekty zasahující do životního prostředí - podmínkou je povolení a udělení licence.
- Nemovitosti - vlastnit nemovitost na Islandu smí pouze Islandčan. Občan jiného státu může nabýt nemovitost pouze po splnění podmínky minimálně pětiletého nepřetržitého povoleného pobytu v zemi.

Zájemce o podrobné nebo speciální informace týkající se problematiky investic na Islandu má možnost si je vyžádat spolu s brožurou v angličtině, kterou vydává „Invest in Iceland Agency“. Elektronická forma informací je dostupná na adrese www.invest.is.

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Přímé investice v zahraničí (v mld. ISK)	1 134,0	1 272,5	1 319,2	1 413,7	1 312,8
Zahraniční investice na Islandu (v mld. ISK)	1 110,3	1 077,8	1 355,7	1 552,9	1 596,6

Po kolapsu bankovního sektoru a následné finanční a hospodářské krizi je jednou z islandských priorit podnikání přímých zahraničních investic, které by stimulovaly obnovu islandské ekonomiky. V letech 2009-2012 se islandu podařilo nalákat o 50% více přímých zahraničních investic.

Islandské investice v zahraničí směřovaly v roce 2012 především do Velké Británie (370 mld. ISK), Nizozemí (260 mld. ISK), Lucemburska (220 mld. ISK), USA (145 mld. ISK) a Dánska (62 mld. ISK).

Nejvyšší investice na Islandu byly v roce 2011 zaznamenány z Lucemburska (990 mld. ISK), Nizozemí (130 mld. ISK), Norska (56,5 mld. ISK), USA (25,7 mld. ISK) a Dánska (24,6 mld. ISK).

Co se odvětvové struktury týče, nejvíce přímých zahraničních investic na Islandu směřovalo do chemického průmyslu (415 mld. ISK), hliníkáren (330 mld. ISK) a sektoru služeb.

9.3. České investice v teritoriu

ZÚ nemá informace o českých investicích na Islandu.

Aktuální statistika platební bilance ČNB neuvádí za rok 2012 přímé české investice na Islandu. Rovněž tak statistiky Islandské centrální banky neuvádí žádné české přímé investice na Islandu.

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Mezi odvětví, která se jeví z hlediska struktury českého zahraničního obchodu jako nejperspektivnější, patří strojírenství se sektorem energetiky. Jedná se zejména o oblast výroby elektrické energie, teplárenství a navazující výrobu hliníku. V oblasti finálních výrobků to jsou pak stavební materiály, včetně hutnických výrobků a výrobků spotřebního průmyslu.

Mimořádnou událostí ve vzájemných obchodních vztazích byl v roce 2004 podpis dvou kontraktů na dodávku celkem 34 kusů nízkopodlažních autobusů typu Agora z produkce závodu Karosa a.s., Vysoké Mýto. Dodávka autobusů dopravnímu podniku hlavního města Reykjavíku se realizovala na základě vítězství ve dvou výběrových řízeních. Dodací lhůty kontrahovaných autobusů byly rozvrženy v období prosinec 2004 – srpen 2007. Všechny autobusy byly ve zvláštní úpravě s dvojitými skly, upraveným systémem ventilace a instalovaným sálavým topením. Hodnota obou kontraktů dosáhla cca 700 mil. ISK (cca 250 mil. Kč).

V roce 2006 získala firma Metrostav, a.s., ve spolupráci se stavební společností Háfell of Iceland, kontrakt na vybudování dvou tunelů na Islandu o celkové délce téměř 11 km a při nákladech cca 5,7 mld. ISK (cca 2 mld Kč). Tyto tunely spojují města Siglufjörður a Ólafsfjörður na severním pobřeží a budou součástí nového segmentu hlavní islandské dopravní tepny. K otevření došlo v září 2010. Problémy přineslo Metrostavu znehodnocení ISK v důsledku finančního kolapsu země, firmě se však podařilo s islandským partnerem domluvit na kompenzacích.

9.5. Rizika investování v teritoriu

Rizika investování v teritoriu spojená s krizovým vývojem země postupně pominula a investiční rating Islandu počátkem roku 2012 již opustil spekulativní pásma a vrací se k původním "A" hodnotám. Aktuální hodnocení agentury Fitch je BBB s výhledem stabilní a S&P´s dokonce BBB+ s výhledem stabilní.

Trvalým problémem jsou nadále platné měnové restrikce a mimořádná volatilita kurzu ISK.

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

Aktuální recese v Evropě sice islandskou ekonomiku v jejím téměř 3% rozletu poněkud přibrzdila, přesto však růst HDP v roce 2012 ve výši 1,6% a předpoklaný růst ve výši 2,1% v roce 2013 představují v Evropě velmi slušná čísla. Za růstem ekonomiky stojí především dobré odbytové podmínky islandského průmyslu na zahraničních trzích a zvýšená domácí poptávka. Rok 2013 by měl být prvním rokem od finanční krize v roce 2008, který bude ve znamení vyrovnaných státních financí. Nastolený kurz ozdravení státních financí má za následek výrazné redukce na výdajové straně a naopak navyšování příjmové stránky rozpočtu, a to za cenu poměrně dramatického zvýšení širokého spektra daní.

Vláda, jakkoliv bylo její postavení po celé volební období velmi vratké, nakonec ekonomickou transformaci země dotáhla - dle názoru většiny expertů - do úspěšného konce. Stěžejní pro vývoj Islandu bude oživení domácích i zahraničních investic a především posilování měnové stability ISK.

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

Zásadním faktorem pro další vývoj budou nadcházející parlamentní volby (27. dubna 2013), ze kterých vzejde vítězně buď stávající středo-levicová koalice sociálních demokratů a levicových zelených posílená o Zářnou budoucnost nebo koalice opozičních Strany nezávislosti a Pokrokové strany (viz kapitola 2.1). Měsíc před volbami se jeví pravděpodobnější vítězství středo-pravicové opozice. Její ekonomický program je založen na redukci daní a přímých zásahů státu, stimulaci investic a oživení ekonomické aktivity. Opozice se chce spíše než na EU orientovat na partnery v Severní Americe a Skandinávii.

Dalším výrazným faktorem, který ovlivní směřování islandské ekonomiky je globální oteplování, jehož průvodním jevem je otevírání se Severního ledového oceánu ekonomické aktivitě. Zprovoznění severní námořní cesty (představuje podstatné zkrácení cesty pro transport zejména z Dálného Východu do Evropy a na východní pobřeží USA) by významným způsobem posílilo pozici Islandu jakožto dopravního uzlu. Někteří islandští experti v tomto odvětví spatřují budoucnost země. Řada zemí, především však Rusko, Čína a USA, projevují eminentní zájem o výstavbu rozsáhlých dopravních terminálů na islandském pobřeží.

Zcela zásadní význam pro islandskou ekonomiku může mít perspektiva těžby ropy a zemního plynu v pobřežních vodách. Poté, co v loňském roce Norwegian Petroleum Directorate (NPD) oznámil nález mimořádného naleziště ropy a zemního plynu v oblasti mořského hřbetu Jan Mayen, který sahá od Islandu na severovýchod směrem k norskému ostrovu Jan Mayen, přičemž norská strana předpokládá rozsáhlé zásoby v jihozápadní části hřbetu, který již leží v islandské jurisdikci. Islandská vláda má mimořádný zájem o zahájení aktivit a díky počáteční explorační fázi měly norské společnosti nejlepší výchozí pozici kontrakt získat. Norsko neponechalo nic náhodě a při udělování licencí se odvolalo na více než 30let starou dohodu, která připouští Norsku exkluzivní 25% podíl. O obě licence se ucházel norský státní koncern Petoro. Islandská strana neměla problém dne 4.12.2012 vyhovět, naopak eminentní zájem norských společností je pro ní dokladem o reálnosti celého projektu, navíc s Nory přichází elitní společnosti, know-how a dobré renomé. Dle zástupců Petoro přípravné práce by se měly rozběhnout téměř okamžitě. Dle NPD hodnota objemu ropy a zemního plynu v oblasti mořského hřbetu Jan Mayen může být srovnatelná s objemy ropy v Norském moři, což představuje hodnotu rovnající se celému islandskému HDP po více než sto let. Potvrdí-li se byt jen z poloviny původní odhady získala by islandská ekonomika vedle energetiky, zpracování hliníku, rybolovu a loďařství další mimořádně perspektivní odvětví.

Zásadní význam pro vývoj islandské ekonomiky bude rovněž mít další vývoj přístupových rozhovorů s EU (viz kapitola 3.2.), jakož i pokračování diskuse o zachování ISK jako národní měny, či jejím nahrazení měnou jinou (viz kapitola 4.1).

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

Dosavadní průběh přístupových rozhovorů k EU je hladký a probíhá dle očekávání velmi rychle, ovšem až další vývoj negociací ukáže, nakolik bude země ochotna a schopna přistoupit na kompromisy zejména v oblasti rybolovu a zemědělské politiky (viz kapitola 3.2). V případě předčasného ukončení přístupových rozhovorů, či odmítnutí členství v referendu by se na stávajícím aranžmá Islandu nic neměnilo a jeho vztahy k EU by byly určovány (podobně jako v případě Norska) na základě Dohody o evropském hospodářském prostoru.

Ochota a vůle EU vyhovět Islandu zejména v rybolovných otázkách bude mít vliv na intenzitu hlasu těch islandských politiků, kteří namísto provázání se s EU volají po větší orientaci země na USA, Kanadu, skandinávské země, Rusko a Čínu.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

Viz kapitola 7.4.